

VESTNIK

DELEGATSKI

Delegatsko glasilo občine
Murska Sobota

Številka 13

Leto V

7. novembra 1985

VSEBINA 13. ŠTEVILKE DELEGATSKEGA VESTNIKA

- predsednik Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti ter podpredsednik Družbenopolitičnega zbora sklicujejo seje zborov, dne 21. novembra 1985
- predlog sklepa o razpisu referenduma za uvedbo samoprispevka v občini M. Sobota
- predlog programa III. občinskega samoprispevka za obdobje 1986—1990
- stališča izvršnega sveta do pripomb iz javne razprave o referendumskem programu za obdobje 1986—1990
- osnutek resolucije o izvajanju družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—1990 v letu 1986
- problematika Romov v občini Murska Sobota

PREDSEDNIK ZBORA ZDRUŽENEGA DELA IN ZBORA KRAJEVNIH SKUPNOSTI TER PODPREDSEDNIK DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA SKUPŠČINE OBČINE MURSKA SOBOTA

SKLICUJEJO

- 45. sejo Zbora združenega dela,
- 45. sejo Zbora krajevnih skupnosti,
- 47. sejo Družbenopolitičnega zbora.

Seje bodo

v četrtek, dne 21. novembra 1985, ob 8. uri
v dvorani Skupnosti za požarno varnost,
M. Sobota, Cankarjeva 52.

Predsednik Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti predlagata naslednji dnevni red:

1. izvolitev verifikacijskih komisij,
2. poročila verifikacijskih komisij,
3. potrditev zapisov:
 - 43. seje Zbora krajevnih skupnosti, z dne 17. oktobra 1985,
 - skupnega zasedanja zborov občinske skupščine, z dne 30. oktobra 1985,
4. predlog referendumskega programa za uvedbo občinskega samoprispevka za obdobje 1986—1990, s predlogom sklepa o razpisu referenduma,
5. osnutek resolucije o uresničevanju družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986 do 1990 v letu 1986,
6. osnutek resolucije o politiki družbenoekonomskega razvoja občine M. Sobota v letu 1986,
7. problematika Romov v občini M. Sobota,
8. družbeni dogovor o namenski porabi turistične takse,
9. osnutek odloka o uvedbi melioracijskega postopka v delih k. o. Moravci, Markiševci, Puconci, Nemčavci, Noršinci in Lukačevci,
10. osnutek odloka o ustanovitvi sklada stavbnih zemljišč v občini M. Sobota
11. delegatska vprašanja in odgovori na vprašanja,
12. predlogi, sklepi, mnenja in obvestila.

DELEGATI DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA bodo obravnavali 3., 4., 5., 6. in 7. točko zgoraj predlaganega dnevnega reda.

Gradivo za obravnavo 4., 6. in 7. točke dnevnega reda je objavljeno v tej številki Delegatskega vestnika. Ugotovitve, stališča in predlogi izvršnega sveta o problematiki Romov v občini M. Sobota bodo posredovani vodjem delegacij, vodjem konferenc delegacij in delegatom Družbenopolitičnega zbora.

Gradivo za obravnavo 5. točke dnevnega reda bo objavljeno v Poročevalcu Skupščine SR Slovenije. Stališča in predlogi izvršnega sveta bodo posredovani vodjem delegacij, vodjem konferenc delegacij ter delegatom Družbenopolitičnega zbora.

Gradivo za obravnavo 3., 8., 9. in 10. točke dnevnega reda bo posredovano vodjem delegacij, vodjem konferenc delegacij ter delegatom Družbenopolitičnega zbora.

Informacija k 11. točki bo podana na seji.

Predlog sklepa o razpisu referenduma za uvedbo samoprispevka v občini Murska Sobota

1. člen

Za območje občine Murska Sobota se razpiše referendum za uvedbo samoprispevka v denarju za sofinanciranje programa izgradnje šolskih objektov in programa modernizacije cest.

2. člen

Program izgradnje šolskih objektov obsega:
— gradnjo večnamenske telovadnice pri OŠ E. Kardelj v Murski Soboti

— dograditev učnih prostorov OŠ v Bakovcih	161.000.000 din
— dograditev telovadnice pri OŠ v Bakovcih	116.760.000 din
— dograditev telovadnice pri OŠ v Bogojini	24.550.000 din
— dograditev OŠ v Cankovi	26.000.000 din
— dograditev telovadnice pri OŠ A. Rotdajč pri Gradu	22.400.000 din
— nadzidava Osnovne šole v Kuzmi	35.000.000 din
— razširitev OŠ K. Destovnik Kajuh v M. Soboti	98.000.000 din

Objekta 1. in 2. alinee sta neizpolnjeni del referendumskega programa 1981—1985.

Skupna investicijska vrednost objektov znaša 508.260.000 din, vrednoteno po cenah iz leta 1984. Od tega zneska se bo s samoprispevkom zbralo 219.561.000 din, ocenjeno po podatkih iz leta 1984.

Razlika potrebnih sredstev za izvedbo programa bo zagotovljena iz lastnih sredstev osnovnih šol, ostanka sredstev referendumskega programa 1981—1985, krajevnega samoprispevka, sredstev SIS za vzgojo in izobraževanje, sredstev republiške skupnosti za vzgojo in izobraževanje in sredstev organizacij združenega dela.

Skupščina SIS za vzgojo in izobraževanje ob pričetku gradnje posameznega objekta določi višino investicijskih sredstev v skladu z veljavnimi cenami in delež sredstev iz samoprispevka.

3. člen

Program modernizacije cest v občini obsega naslednje lokalne ceste:

- cesta št. 5672 v odseku: Andrejci do odcepa proti Ivanovcem (cesta št. 5673) v dolžini 2 km 20.000.000 din
- cesta št. 5617 in 5621 v odseku: Gornji Črnci—Gerlinci—Fikšinci—Rogašovci v dolžini 10 km 100.000.000 din
- cesta št. 5692 v odseku: Šalovci—Dolenci v dolžini 4,5 km 45.000.000 din
- cesta št. 5694 v odseku: Križevci—Domanjševci v dolžini 1,1 km 11.000.000 din
- cesta št. 5677 in 4210 v odseku: Andrejci—Ivanovci—Kančevci—Ratkovci v dolžini 4,1 km 41.000.000 din
- cesta št. 5646 v odseku: Šalamenci—Pečarovci v dolžini 3,4 km 34.000.000 din
- cesta št. 4212 v odseku: Bakovci—Dokležovje—Ižakovci—Melinci v dolžini 6,3 km 63.000.000 din
- cesta št. 5645 v odseku: Markišavci—M. Sobota v dolžini 2 km 20.000.000 din
- cesta št. 5683 v odseku: Noršinci—M. Sobota v dolžini 1,5 km 15.000.000 din
- cesta št. 5622 v odseku: Kramarovci—mejni prehod v dolžini 1,1 km 11.000.000 din
- cesta št. 5609 v odseku: Vanča vas—Borejci v dolžini 1,1 km 11.000.000 din
- cesta št. 4210 v odseku: Motvarjevci—Pordašinci—Prosenjakovci v dolžini 5,2 km 52.000.000 din
- cesta št. 5648 in 5641 v odseku: Šalamenci—Bodonci—Poznanovci v dolžini 5 km 50.000.000 din
- cesta št. 5683 v odseku: Ivanci—Majtinci v dolžini 2 km 20.000.000 din

Ceste od 1. do 6. alinee so neizpolnjeni del srednjeročnega programa cestne skupnosti za obdobje 1981—1985.

Skupna investicijska vrednost navedenih objektov v tem členu znaša 493.000.000 din in je določena na osnovi cen iz leta 1984. S samoprispevkom se bo za te namene zbralo 219.561.000 din. Razlika potrebnih sredstev bo zagotovljena iz sredstev občinske in republiške cestne skupnosti, sredstev KS in sredstev Organizacij združenega dela.

Skupščina občinske cestne skupnosti določi ob pričetku gradnje posameznega objekta višino investicijskih sredstev po veljavnih cenah in delež sredstev samoprispevka.

4. člen

Vrstni red izvajanja del po programu iz 2. in 3. člena določi za vsako leto Skupščina občine Murska Sobota. Prioriteto bosta imeli nerealizirani investiciji iz referendumskega programa 1981—1985.

5. člen

Referendum se razpisuje za celotno območje občine Murska Sobota. Samoprispevek se uvede za dobo 5 let in sicer od 1. marca 1986 do 28. februarja 1991 leta.

6. člen

Referendum bo v nedeljo dne 15. decembra 1985 od 7. do 19. ure na glasovalnih mestih, ki jih določi občinska volilna komisija.

7. člen

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki imajo stalno prebivališče na območju občine Murska Sobota v naslednji višini:

- 1% od čistega osebnega dohodka iz delovnega razmerja oz. nadomestil
- 1% od pokojnin
- 2,5% od katastrskega dohodka, za katerega se plačuje davek
- 1,5% od čistega osebnega dohodka iz davčne osnove od samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti
- občani, ki so na začasnem delu v tujini, bodo plačevali samoprispevek v letnem pavšalnem znesku v višini 1% od povprečnih osebnih dohodkov v občini v preteklem letu

Pavšalni znesek samoprispevka ugotovi za vsako leto Izvršni svet Skupščine občine M. Sobota.

8. člen

Sredstva samoprispevka, ki se bodo zbrala po stopnjah iz 7. člena bodo zaradi večanja osnov v petletnem obdobju večja od navedenih zneskov v 2. in 3. členu tega sklepa in se bodo v celoti uporabila za sofinanciranje programa izgradnje šolskih objektov in programa modernizacije cest.

Sredstva samoprispevka se bodo zbirala na posebnem računu skupščine občine M. Sobota in se bodo razporejala 50% za gradnjo šolskih objektov in 50% za modernizacijo cest.

SIS za vzgojo in izobraževanje in SIS za ceste lahko sredstva samoprispevka, ki so začasno prosta vročita pri banki za določen čas v skladu z planom izgradnje šolskih in komunalnih objektov.

9. člen

Skupščina občine Murska Sobota lahko ob določitvi vrstnega reda izvajanja programa iz 2. in 3. člena tega sklepa določi za posamezno koledarsko leto drugačno delitev samoprispevka.

10. člen

Plačila samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 10. člen Zakona o samoprispevku.

11. člen

Delavcem na začasnem delu v tujini, ki imajo na območju občine stalno prebivališče, bo v pripravljalnem postopku za razpis referendumu posredovan program, ki bo vseboval namen, vrsto, osnovo in višino samoprispevka, ter obdobje za katero se uvaža samoprispevek.

12. člen

Na referendumu glasujejo delovni ljudje in občani, ki so vpisani v volilnem imeniku, ter delovni ljudje, ki še nimajo splošne volilne pravice, so pa v delovnem razmerju in imajo stalno prebivališče na območju občine Murska Sobota.

13. člen

Volilci glasujejo neposredno in tajno z glasovnico. Glasovnica vsebuje naslednjo besedilo:

OBČINA MURSKA SOBOTA

GLASOVNICA

Za glasovanje na referendumu dne 15. decembra 1985 o uvedbi občinskega samoprispevka v denarju za sofinanciranje programa izgradnje šolskih objektov in programa modernizacije cest v občini Murska Sobota.

Samoprispevek se uvaža za dobo 5 let in sicer od 1. marca 1986 do 28. februarja 1991.

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki imajo stalno bivališče v občini Murska Sobota in sicer:

- 1 % od čistega osebnega dohodka iz delovnega razmerja oz. nadomestil
- 2 % od pokojnin
- 2,5 % od katastrskega dohodka za katerega se plačuje davek
- 1,5 % od čistega osebnega dohodka iz davčne osnove od samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti
- občani, ki so na začasnem delu v tujini, bodo plačevali samoprispevek v letnem pavšalnem znesku v višini 1 % od povprečnih osebnih dohodkov v občini v preteklem letu.

Pavšalni znesek samoprispevka ugotovi za vsako leto Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota.

Plačila samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 10. člen Zakona o samoprispevku.

GLASUJEM

»ZA«

»PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA« če se strinja z uvedbo samoprispevka, oz. obkroži besedo »PROTI«, če se ne strinja z uvedbo samoprispevka.

14. člen

Glasovnice morajo biti overjene s pečatom Skupščine občine Murska Sobota.

15. člen

Za izvedbo tega sklepa skrbi občinska volilna komisija. Pri izvedbi referendumu se smiselno uporabljajo določila Zakona o volitvah in delegiranju v skupščine.

Nadzor nad zbiranjem sredstev bo opravljal odbor za spremljanje izvajanja referendumskega programa, ki ga imenuje občinska skupščina. Z aktom o imenovanju odbora se določijo njegove naloge.

16. člen

Sredstva za stroške pri izvedbi referendumu se zagotovijo v proračunu občine.

17. člen

Občinska skupščina sprejme odlok o uvedbi samoprispevka, če se bo večina vseh volilcev-glasovalcev na območju občine na referendumu odločila za uvedbo občinskega samoprispevka.

Predlog programa III. občinskega samoprispevka za obdobje 1986—1990

1. IZHODIŠČA

Prvi in drugi občinski samoprispevek sta v murskosoboški občini v obdobju 1976—1981—1985 bila namenjena gradnji šolskih in zdravstvenih objektov. Za gradnjo objektov splošne bolnišnice v Murski Soboti so se sredstva občinskega samoprispevka združevala s samoprispevki ostalih pomurskih občin.

Tretji občinski samoprispevek se predlaga za srednjeročno obdobje 1986—1990. Samoprispevek bo namenjen za sofinanciranje gradnje šolskih objektov in za posodobitev (asfaltiranje) lokalnih cest. Prispevek temelji na zakonu o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85).

2. OSNOVE IN STOPNJE SAMOPRISPEVKA

Osnove in stopnje občinskega samoprispevka bodo:

- 1 % od čistega osebnega dohodka iz delovnega razmerja oziroma nadomestil in pokojnin
- 2,5 % od katastrskega dohodka, za katerega se plačuje davek
- 1,5 % od čistega osebnega dohodka iz davčne osnove od samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti
- letni pavšal občanov, ki so na začasnem delu v tujini v višini povprečnega letnega samoprispevka delavcev v občini in v znesku, ki ga za vsako leto ugotovi Izvršni svet.

3. PRIHODKI OBČINSKEGA SAMOPRISPEVKA

308.522.000.—	din od čistega osebnega dohodka delavcev
22.600.000.—	din od pokojnin
63.000.000.—	din od katastrskega dohodka
15.000.000.—	din od čistega osebnega dohodka samostojnih obrtnikov, intelektualnih in drugih gospodarskih dejavnosti
30.000.000.—	din od občanov, ki so na začasnem delu v tujini
439.122.000.—	din skupaj

Zneski so izračunani na osnovi prihodkov v letu 1984 in za petletno obdobje.

4. NAMENI OBČINSKEGA SAMOPRISPEVKA

50 % za šolske objekte	219.561.000.—	din
50 % za posodobitev cest	219.561.000.—	din
	439.122.000.—	din

4.1. Šolstvo

Sredstva občinskega samoprispevka se bodo združila s prenosom dela samoprispevka iz obdobja 1981—85, z lastnimi sredstvi krajevnih in samoupravnih interesnih skupnosti, ter s sredstvi iz republiških virov.

Skupna sredstva bodo porabljena za:

— gradnjo večnamenske telovadnice pri Osnovni šoli Edvard Kardelj v M. Soboti	161.000.000.—	din
— dograditev učnih prostorov Osnovne šole Bakovci	116.760.000.—	din
— dograditev telovadnice pri Osnovni šoli v Bakovcih	24.550.000.—	din
— dograditev telovadnice pri Osnovni šoli v Bogojini	24.550.000.—	din
— dograditev Osnovne šole v Cankovi	26.000.000.—	din
— dograditev telovadnice pri Osnovni šoli Anice Rotdaj pri Gradu	22.400.000.—	din
— nadzidava osnovne šole v Kuzmi	35.000.000.—	din
— razširitev osnovne šole Karel Destovnik-Kajuh v M. Soboti	98.000.000.—	din
	508.260.000.—	din

Objekta 1. in 2. alineje sta neizpolnjeni del referendumskega programa 1981—1985.

Finančna sestava:

— občinski samoprispevek	219.561.000.—	din
— lastna sredstva (pospešena amortizacija)	129.750.000.—	din
— prenos sredstev iz preteklega referendumskega programa	33.300.000.—	din
— prispevki krajevnih in samoupravnih interesnih skupnosti in OZD	105.649.000.—	din
— republiški viri	20.000.000.—	din
	508.260.000.—	din

4.2. Ceste

Sredstva občinskega samoprispevka se bodo združila s sredstvi občinske cestne skupnosti, s sredstvi za manjrazvita in obmejna območja pri cestni skupnosti Slovenije, sredstvi krajevnih skupnosti in sredstvi organizacij združenega dela.

Modernizirane bodo naslednje lokalne ceste:

— cesta št. 5672 v odseku: Andrejci do odcepa proti Ivanovcem (cesta št. 5673), v dolžini 2 km	20.000.000.—	din
— cesta št. 5617 in 5621 v odseku: G. Črnci—Gerlinci—Fikšinci—Rogašovci v dolžini 10 km	100.000.000.—	din
— cesta št. 5692 v odseku Šalovci—Dolenci, v dolžini 4,5 km	45.000.000.—	din
— cesta št. 5694 v odseku Križevci—Domanjševci, v dolžini 1,1 km	11.000.000.—	din
— cesta št. 5677 in 4210 v odseku Andrejci—Ivanovci—Kancevci—Ratkovci, v dolžini 4,1 km	41.000.000.—	din
— cesta št. 5646 v odseku Šalamenci—Pečarovci, v dolžini 3,4 km	34.000.000.—	din
— cesta št. 4212 v odseku Bakovci—Dokležovje—Ižakovci—Melinci, v dolžini 6,3 km	63.000.000.—	din
— cesta št. 5645 v odseku Markišavci—M. Sobota, v dolžini 2 km	20.000.000.—	din
— cesta št. 5683 v odseku Noršinci—M. Sobota, v dolžini 1,5 km	15.000.000.—	din
— cesta št. 5622 v odseku Kramarovci—mejni prehod, v dolžini 1,1 km	11.000.000.—	din
— cesta št. 5609 v odseku Vanča vas—Borejci, v dolžini 1,1 km	11.000.000.—	din
— cesta št. 4210 v odseku Motvarjevci—Pordašinci—Prosenjakovci, v dolžini 5,2 km	52.000.000.—	din
— cesta št. 5648 in 5641 v odseku Šalamenci—Bodonci—Poznanovci, v dolžini 5 km	50.000.000.—	din
— cesta št. 5683 v odseku Ivanci—Mlajtinci, v dolžini 2 km	20.000.000.—	din
	493.000.000.—	din

Ceste od 1. do 6. alineje so neizpolnjeni del srednjeročnega programa cestne skupnosti za obdobje 1981—1985.

Finančna sestava:

— občinski samoprispevek	219.561.000.—	din
— sredstva občinske cestne skupnosti	118.600.000.—	din
— sredstva cestne skupnosti Slovenije	100.000.000.—	din
— sredstva krajevnih skupnosti	43.589.000.—	din
— prispevki OZD	11.250.000.—	din
	493.000.000.—	din

Vsi izračuni temeljijo na cenah iz leta 1984.

Obrazložitev:

Zbori občinske skupščine so na seji 12. septembra 1985 sprejeli osnutek referendumskega programa za uvedbo občinskega samoprispevka za obdobje 1986—1990 in osnutek sklepa o razpisu referenduma ter odprli javno razpravo.

Javna razprava je trajala do 27. oktobra in jo je zaključila Občinska konferenca SZDL in Občinski sindikalni svet s sklepi in priporočili. Na osnovi teh sklepov in pripomb javne razprave je izvršni svet sprejel naslednje spremembe:

— povečal je prispevek od čistega osebnega dohodka obrtnikov in nosilcev intelektualnih ter drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti od 1 na 1,5 %,

— določil je pavšal občanov, ki so na začasnem delu v tujini na višino povprečnega letnega samopriskupka delavcev v občini, ki ga za vsako leto ugotovi izvršni svet,

— zaradi sprememb v višini prispevkov je povečal obseg referendumskih sredstev za 5.000.000.— din,

— omejil je prioriteten red za šolske objekte le na dejanski zaostanek iz tekočega programa in prikazal dograditev telovadnice pri Osnovni šoli v Bakovcih, kot samostojni objekt. Razen prioriteten objektov je ostale šolske objekte uvrstil po abecednem redu,

— zaradi točnejšega pregleda je označil cestne objekte s številko ceste in izpuštil odseke, ki so bili, ali bodo asfaltirani v letu 1985,

— zmanjšal je dolžino asfaltiranja ceste Sebeborci—Križevci na 2 km, to je od Andrejec do odcepa proti Ivanovcem (spodnjim),

— podaljšal je posodobitev ceste Bakovci—Dokležovje—Ižakovci se do Melincev in, upošteva že asfaltirane odseke skozi vasi, skril dolžino na 6,3 km,

— črtal je iz osnutka programa posodobitev ceste skozi naselje Hodoš,

— črtal je iz osnutka ceste Moščanci—Pečarovci,

— uvrstil v program modernizacijo ceste Šalamenci—Bodonci (spodnji)—Poznanovci v dolžini 5 km. Ta cesta veže po dohodku najnižja naselja v občini: Poznanovce, Kovačevce, Prosečko vas z naravnim zaledjem. Tako bo omogočala tem krajem in spodnjim Bodoncem hitrejši gospodarski razvoj in poselitvene možnosti,

— uvrstil v program modernizacijo ceste Ivanci—Mlajinci. S tem bodo Ivanci povezani z asfaltno cesto do M. Sobote, kar bo olajšalo dovoz delavcev na delo in prevoz gramoza iz gramoznice občinskega pomena za gradnje v mestu in okolici. Naselje so občani že asfaltirali,

— uvrstil v program ceste Šalamenci—Pečarovci v dolžini 3,4 km. Ta cesta naj bi bila nadomestilo za izpadlo ceste Moščanci—Pečarovci, ker so tako predlagali v Pečarovcih. To naselje gospodarsko teži proti Puconcem, kamor hodi v šolo večina otrok. Uvrstitev te ceste delno ustreza neizpolnjenemu delu programa cestne skupnosti v tekočem obdobju.

Ostale splošne obrazložitve in obrazložitve k posameznim objektom iz osnutka programa izvršni svet ne dopolnjuje in ne spreminja. Odgovore na obseg posameznih pripomb, ki niso bile upoštevane, daje izvršni svet v prilogi k temu programu.

Stališča izvršnega sveta do pripomb iz javne razprave o referenduskem programu za obdobje 1986—1990

1. Izhodišča in stopnje prispevka

Vsi zbori občanov in delovnih ljudi so v načelu sprejeli izhodišča za razpis III. občinskega referenduma in se skoraj v celoti strinjali z opredeljenim namenom. V KS G. Petrovci in Križevci so predlagali delitev 70:30, na zboru v Moščancih pa delitev 60:40 v korist cest. Predlagatelj ostaja pri mišljenju, da so prostorske potrebe osnovni pogoj osnovnošolskega izobraževalnega procesa, ki tudi v tekočem obdobju v celoti ne bo rešen. Sprejema mišljenje DO Mura o dolgoročnih vidikih planiranja učnega prostora ter predlog KS Rogašovci in Selo-Fokovci, da se program izgradnje prostora predvidi v dolgoročnem programu do leta 2000. V tem cilju bo izobraževalni skupnosti predlagal, da s planskimi akti določi dolgoročne prostorske in druge potrebe, sam pa bo obravnaval investicijske programe po načelih racionalne in utemeljene gradnje. Predlagatelj sprejema pripombe, da se posodobitev cest v posameznih krajih ne financira z referenduskimi sredstvi (DO Mura) in stališče OK SZDL, da se prav tako s temi sredstvi, ne financirajo posodobitve regionalnih cest. Predlagatelj se strinja s predlogom (KS Ratkovci), da se za izvedbo programa združujejo sredstva, ki neangažirano ležijo na računih KS. Ponovno bo sprožil pobudo za sklenitev dogovora o združevanju teh sredstev. Prav tako se strinja s predlogom, da se za izvedbo posodobitve cest angažirajo tudi sredstva prizadetih gospodarskih organizacij (KS Prosenjakovci), kar je tudi predvideno v finančni sestavi programa. Veliko zborov je dalo mnenja in priporočila o določitvi vrstnega reda z željo, da bi zainteresirani objekt uvrstili v prioriteto. (Prosenjakovci, Pordašinci, Lončarovci, Ivanovci, Bogojina, Ivanci, Filovci, Bukovnica, Cankova, Noršinci, Moravci, OŠ Cankova). Predlagatelj opozarja na določilo 4. člena predloga sklepa o razpisu referenduma, ki določa, da vrstni red izvajanja del po programu določi, za vsako leto posebej. Skupščina občine. Edino prioriteto imata neizvedena objekta na področju šolstva iz programa 1981—85, to je telovadnica pri tretji osnovni šoli v M. Soboti in dograditev učnih prostorov pri osnovni šoli v Bakovcih. Zato je tudi opredelil gradnjo telovadnice pri tej šoli kot poseben objekt, za katerega ne velja prioriteta.

Zbor v Večeslavcih je bil mnenja, da vsebuje program preveč telovadnic. Stališče predlagatelja je, da so telovadnice v tem času enakovredne in potreben del učnega prostora. Zato je pri nekaterih osnovnih šolah potrebno popraviti zamudo več let, ko ti prostori zaradi objektivnih razlogov niso mogli biti zgrajeni. Vsi večji šolski objekti iz minulih dveh ref. programov so bili zgrajeni tudi s telovadnicami.

Zbori v Rakičanu, Črncih, Gerlincih, Korovcih in Rogašovcih so podali pripombe na to, da se s programom naj zagotavljajo sredstva za dograditev kirurgije pri Splošni bolnišnici in za zdravstveno postajo v Rogašovcih. Glede kirurgije ostaja predlagatelj na stališču, da bo objekt možno končati s prostovoljnimi prispevki tega in prihodnjega leta ter prispevkom republike. Nekateri zapleti o zagotovitvi republiških sredstev se ne potrjujejo njihovega izpada. Na vprašanje so angažirani občinski in medobčinski organi. Predlagatelj potrjuje obljubo, dano ob razpisu tekočega referenduma, o potrebi in ureditvi zdravstvene postaje v Rogašovcih. Zato bo zdravstveni skupnosti predlagal, da v okviru svojih nalog za srednjeročno obdobje 1981—1990, predvidi ureditev tudi tega vprašanja.

Predlagatelj se zaveda problema, ki nastaja ob njegovi opredelitvi in ob stališču občinske konference SZDL, da se z referenduskimi sredstvi posodablja le ceste lokalnega pomena in ne tudi ceste višjega reda. To vprašanje je bilo posebno izpostavljeno na območju KS G. Petrovci v zvezi z regionalno cesto G. Petrovci—Šulinci—Ženavlje—Martinje—Kuzma—Sotina. Kakor hitro bi predlagatelj odstopil od tega načela bi se takoj sprožilo vprašanje urejanja tudi drugih cest višjega reda, ki so veliko bolj obremenjena in v izredno slabem stanju (n. pr. cesta Martjanci—Moravske toplice). Zato bo predlagatelj podprl predlog cestne skupnosti za sporazumevanje o povečanju prispevku za ceste za 0,20 %. S tako pridobljenimi sredstvi bo mogoče uresničiti predlog srednjeročnega plana cestne skupnosti o modernizaciji regionalnih cest v dolžini 30,05 km, v katerem je zajeta tudi cesta R-356 G. Petrovci—Kuzma, v dolžini 6,10 km.

Večina zborov, razen zbora v Pertoči, ki je predlagal nižje prispevne stopnje, se je strinjala s predloženimi stopnjami prispevka. Največ pripomb je bilo na prenizki stopnji za obrtnike, svobodne poklice in prispevek zdomcev (Beltinci, Neradnovci, Lemerje, Predanovci, G. Petrovci, Bratonci, Stanjevci, Šulinci, Martjanci, M. Sobota, Šalovci, Puconci in drugi). Predlagatelj je upošteval te pripombe in povečal prispevek obrtnikov z 1 na 1,5 %, prispevek zdomcev pa izenačil s povprečnim prispevkom delavca v sosednji občini. Po oceni bo ta znašal prvo leto referenduma okrog 6.300.— din, kar je osemkrat več od prispevka iz tekočega programa. Zaradi upadajočega števila občanov na začasnem delu v tujini, učinek povečanja ne bo bistveno vplival na prihodek, ki je bil predviden v osnutku. Pripombo, ki jo je dal zbor v Bratoncih, da upokojenci z minimalno pokojnino ne bi plačevali prispevka, regulira zakon, ki podrobno predpisuje tiste kategorije občanov z nizkimi dohodki, ki so oproščeni plačila samo prispevkov. Zbor v DO Mura je tudi menil, da je prispevek kmetov napram delavcem v povprečju prenizek. Predlagatelj se z mnenjem le delno strinja. Meni, da je prispevek kmetov, za katere je katastrski dohodek realno merilo v višini 2,5 % pravilno odmerjen. Nekatere kmetije, ki ustvarjajo dohodek izven obsega lastnih obdelovalnih površin, bodo po veljavnem zakonu prešle na plačevanje davkov in prispevkov na podlagi ugotavljanja dohodka. Potem bo njihov prispevek izenačen s prispevkom drugih kategorij, ki plačujejo samoprispevek iz dohodka. Dokler je KD edina osnova za odmero, ni mogoče določiti za samoprispevek druge osnove. Zbor v Šalovcih je predlagal, da se naj predpiše oz. uveljavi samoprispevek tudi od inozemskih pokojnin. Predlagatelj bo proučil tehnično možnost obremenitve, ker meni, da med pokojninami glede na različni izvor ni mogoče delati razlik.

2. Nameni samoprispevka

Razen omenjenih pripomb v prejšnjem poglavju, posebnih pripomb na delitev namembnosti v razmerju 50:50 ni bilo. Predlagatelj meni, da je šolstvo, področje posebnega družbenega pomena in njegovega deleža za napredek občine ni mogoče podrediti oz. zmanjšati v odnosu na potrebe cestnega prometa.

3. Šolstvo

3.1. Gradnja večnamenske telovadnice pri OŠ E. Kardelj v M. Soboti. Dane so bile pripombe, zakaj večnamenska dvorana in premajhen delež KS M. Sobota. Predlagatelj meni, da je osnovno vprašanje o tej gradnji bilo opredeljeno pred uvedbo II. občinskega samopriskupka in da gre v primeru za neizpolnjen del programa. Telovadnica bo služila dvema šolama (osnovni in posebni), povečane stroške, ki nastajajo zaradi povečane namembnosti pa v celoti prevzamejo soseske KS in združeno delo. (Bakovci, Bratonci, Filovci, Dokležovje)

3.2. Dograditev učnih prostorov pri OŠ v Bakovcih

Predlagatelj se strinja s pripombo (Bakovci, Dokležovje), da je delež KS večji, kot je bilo v dosedANJI praksi, vendar je enak pri vseh KS na območju katerih so predvidene gradnje. Nekoliko večji prispevek KS so potrebni, če želimo izpolniti program. Le tako je bilo mogoče sestaviti finančno sestavo.

3.3. Dograditev telovadnice pri OŠ Bakovci

Nov objekt je predlagatelj odprl na umestno pripombo zbora v Satahovcih in Krogu.

3.4. Dograditev telovadnice pri OŠ Bogojina

Pripomb ni bilo. Predlagatelj ni mogel sprejeti pripomb iz KS Bogojina, naj se v program uvrsti tudi gradnja drugih, pomembnih prostorov, zaradi pomanjkanja sredstev. Dal je prednost telovadnici, četudi je menil, da je ob gradnji dvorane za kulturne namene bila izpuščena idealna prilika, da se jo kot večnamensko zgradi ob OŠ.

3.5. Dograditev osnovne šole Cankova
Pripomb ni bilo.

3.6. Dograditev telovadnice pri osnovni šoli A. Rotdajč pri Gradu. Tudi tu predlagatelj ni mogel sprejeti pripomb, da se uvrstijo v gradnjo še drugi potrebni šolski prostori, zaradi pomanjkanja sredstev. O dodatnih prostorih se bo možno dogovarjati le v okviru sredstev združene amortizacije. Predlagatelju ni znano, ali so bile proučene možnosti, da se bližnja dvorana združnega doma lahko preuredi v večnamensko dvorano, torej tudi za telovadnico osnovne šole. V tem primeru bi ob zmanjšanih stroških finančna sestava zadovoljevala možnost za predlagane naložbe v druge prostore.

3.7. Nadzidava OŠ v Kuzmi
Pripomb ni bilo.

3.8. Razširitev osnovne šole K. Destovnik-Kajuh v M. Soboti. Sprejetje predlaganih sprememb in dopolnitev (KS Turpolje in osnovna šola) bi pomenilo, da bi za to naložbo bilo potrebno porabiti vsa sredstva samoprispevka, ki so namenjena šolstvu. Res je, da bi s tem razbremenili drugi dve šoli v M. Soboti, katerih prostori pa so korišćeni racionalno. Pred dokončno opredelitvijo glede nadaljnjega povečanja zmogljivosti te šole, bo vsekakor potrebno proučiti potrebo, da se za povečani obseg šoloobveznih otrok, v M. Soboti predvidi IV. osnovna šola.

3.9. Druge pripombe na področju šolstva, ki jih predlagatelj ni mogel upoštevati

3.9.1. Kulturna dvorana Beltinci (Beltinci). Predlagatelj se zaveda tega beltinskega vprašanja, ki je toliko težje, ker je tam navzoč še problem propadajočega gradu. Referendumska sredstva ni bilo mogoče še drobno na področje kulturnih dejavnosti, četudi pomen tega področja ni mogoče zanemarjati.

3.9.2. Osnovna šola Fokovci (Fokovci, Moravci). Potrebe so prisotne več let in jih predlagatelj ne zavrača. Podobno stanje je tudi v Rogašovcih, delno na Tišini. V 1. poglavju je pojasnjeno stališče predlagatelja do dolgoročnih usmeritev v planskih dokumentih samoupravne skupnosti.

4. Ceste

4.1. Sebeborci—Andrejci—Panovci—Križevci. Na ta del programa so dali zbori v Puconcih, G. Petrovcih, Bodoncih, Peskovcih, Lucovi, Neradnovcih, Moščancih in Beznovcih pripombo, da njena posodobitev ni nujno potrebna. Za njo se je opredelil zbor v Andrejcih. Predlagatelj je te in nekatere druge pripombe upošteval in skril obseg na relacijo od Andrejce, do odcepa v Ivanovce. Potrebno bo v nadaljevanju proučiti, ali bo umestno nadaljevati posadabljanje proti Križevcem, ali pa preko naselja Ivanovci na priključitev cesti Andrejci—Kančevci.

4.3. Cankova—Gerlinci—Fikšinci—Rogašovci. Pripomb ni bilo. Predlagatelj predlaga relacijo G. Črnci—Rogašovci, ker bo odsek od Cankove posodobljen že v letu 1985.

4.3. Šalovci—Dolenci

Pripomb ni bilo.

4.4. Križevci—Domanjševci

Pripombe, zakaj se s programom ne predvideva asfaltna prevleka do Domanjševce, predlagatelj ni mogel sprejeti zaradi pomanjkanja sredstev. Z asfaltiranjem te ceste in ceste v Domanjševcih v letu 1984 bodo osnovni problemi prebivalcev teh dveh krajev preseženi. Nadaljnja povezava dveh krajev bo v dolgoročnem programu do leta 2000 upravičena.

4.5. Andrejci—Ivanovci—Kančevci—Ratkovci

Bistvenih pripomb ni bilo. Spričo relativne dolžine tega odseka, predlagatelj ni mogel sprejeti pripombe, da se odsek podaljša do Berkovec (KS Ratkovci), četudi ne odreka upravičenosti zahtevi, da se kraji povežejo ne samo proti občinskemu centru, temveč tudi krajevni centru v Prosenjakovcih, kjer je sedež zadruga, krajevni urad in zaposlitvena možnost v tovarni. Odsek bo potrebno planirati v dolgoročnem programu do leta 2000.

4.6. Moščanci—Pečarovci

Okrog tega predloga je bilo največ zapletov v KS, kjer je predlog podprl zbor v Moščancih, zoperstavil pa se mu je zbor v Pečarovcih, ki zahteva posodobitev ceste v smeri proti Šalamencem. To varianto je podprla tudi KS Puconci. Predlog utemeljujejo s tem, da jih v center veže le sedež KS in KU, medtem ko so gospodarsko vezani na Puconce, kamor hodijo učenci tudi v šolo. Predlagatelj je mnenje sprejel in zato črtal odsek Moščanci—Pečarovci in s predlogom predvidel odsek Šalamenci—Pečarovci.

4.7. Bakovci—Dokležovje—Ižakovci. Pripombe so dali zbori v Bakovcih, Krogu, Satahovcih, Tropovcih, Melincih, M. Soboti, Petanjcih ter v DO Beltinka in OŠ Beltinci. Del predlogov je predlagatelj upošteval in povečal obseg še od Ižakovce do Melince. To je bilo mogoče zaradi tega, ker ni bilo potrebno povečati dolžino spričo že asfaltiranih odsekov v posameznih vaseh. Predlagatelj ni sprejel mnenja, da je potrebno to cesto od Kroga do Bistrice usposobiti kot pomembnejšo vzporednico cesti M. Sobota—Lendava. To ne bi bilo niti v prid tu ležečim naseljem, niti pomembnejša pridobitev za tovarni ali osebni promet. Del te naloge prevzema cesta Ljutomer—Razkrižje—Črenšovci. Zato ni sprejel tudi predloga za posodobitev ceste med Bakovci in Krogom, ki ima ožji lokalni pomen.

4.8. Markiševci—M. Sobota

Proti posodobitvi te ceste je bil zbor v Peskovcih. Predlagatelj je ostal pri predlogu iz osnutka z isto obrazložitvijo.

4.9. Noršinci—M. Sobota

Proti tej ureditvi so bili zbori v Peskovcih in Neradnovcih. Predlagatelj tudi tu ostaja pri obrazložitvi v osnutku in s pojasnili v obrazložitvi k predlogu programa podaljšuje cesto tudi v odseku Ivanci—Mlajtinci.

4.10. Kramarovci — mejni prehod

Pripomb ni bilo.

4.11. Vanča vas — Borejci

Proti posodobitvi so bili zbori v Bodoncih, Filovcih, Zenkovcih in Beznovcih. Predlagatelj mnenj ni upošteval, ker je na kratki relaciji upravičena posodobitev cestišča na račun goste naseljenosti in gostega prometa.

4.12. Motvarjevci — Pordašinci — Prosenjakovci

Pripomb ni bilo.

4.13. Naselje Hodoš

Proti posodobitvi so načelna stališča občinske konference SZDL, DO Mura in zbori v Bodoncih, Filovcih, Bukovnici, Bratoncih, Krašcih, Peskovcih, Lucovi, Neradnovcih, M. Soboti in Rakičanu. Predlagatelj je pripombe upošteval in predlog umaknil iz programa.

4.14. Mnenja in predlogi, ki jih predlagatelj ni mogel upoštevati.

4.14.1. Kolesarska steza Rakičan — Beltinci (Beltinci, Bratonci, Lipa, Lipovci, OŠ Beltinci). Cesta je magistralnega reda, dolžnost upravljalca je, da na njej zagotovi varen promet. Predlagatelj je že sprožil iniciativo, da se to vprašanje rešuje vzporedno z ureditvijo te ceste na istem odseku.

4.14.2. Gančani — Bogojina (Beltinci, Bogojina, Filovci, Bukovnica, Lipovci, OŠ Beltinci). Cesta je zelo obremenjena in v slabem stanju zaradi prevozov gramoza. Predlagatelj je že sprejel dogovor, po katerem se k nabavni ceni gramoza priblija prispevek za prekomerno obrabo cest, ki vodijo h gramoznicam. Iz teh virov je že rešeno vprašanje v Krogu, naslednja je na vrsti obravnavana cesta.

4.14.3. Vadarci — Bodonci (Vadarci). Predlagatelj se je odločil, da bo v tej krajevni skupnosti predlagal posodobitev ceste Šalamenci — Bodonci (spodnji) — Poznanovci.

4.14.4. Cesta ob jezeru v Krašcih. (Krašci) Predlagatelj razume in sprejema prizadevanja občanov tega kraja v smeri takega razvoja, ki naj nadomesti dohodkovni izpad na ojezereni površini. Na tej osnovi meni, da za gospodarski razvoj tega kraja ni primarnega pomena posodobitev obravnavanega cestišča, temveč vlaganja v pospeševanje kmetijstva in druge proizvodnje. Obravnavani odsek je le del ceste od Motovilec do Topolovec, njegova posodobitev pa bi bila v nasprotju s stališči, da se naselja z občinskim prispevkom ne urejajo. Območje KS Cankova je tudi sicer v obeh delih programa zajeto z objektoma.

4.14.5. Kupšinci — Borejci (Kupšinci). Predlagatelj je dal prednost varianti Borejci — Vanča vas, s čimer se tudi strinjajo v Borejcih.

4.14.6. Krajina — odcep na gederovsko cesto (Krajina). Predlog ima izrazito lokalni pomen. Predlagatelj za sedaj ne vidi potrebe, da bi bilo potrebno razbremeniti cesto od odcepa do Gederovec in ga preusmeriti skozi naselje Krajina.

4.14.7. Grad — serpentine (Grad). Predlagatelj se zaveda vprašanja, vendar je posodobitev vezana na večjo rekonstrukcijo, kar pa sedanje finančne možnosti ne dopuščajo.

4.14.8. Sebeborci — Puconci (Sebeborci). Cesta ima povdarjeno lokalni pomen, Sebeborci pa ustrezno povezavo s krajevnim in občinskim središčem.

4.14.9. Berkovci — Hodoš (Ivanjševci). To je odsek t. im. mladinske ceste. Predlagatelj se zaveda, da pripombe tega področja temeljijo na določenih obljubah, ki so bile vezane na takratno pripravljeno republiko, da jo posodobi zaradi obmejnega in dvojezičnega pomena. Žal je ta možnost odpadla zaradi pomanjkanja denarja. Predlagatelj, ne glede na to, vidi potrebo, da bo naselje Ivanjševci potrebno slej ko prej povezati z Berkovci tudi z asfaltnim cestiščem. Za sedaj je ta del mladinske ceste sorazmeroma dobro vzdrževan in prometno ni preobremenjen.

4.14.10. Selo — Motvarjevci (Čikečka vas). Predlagatelj se je glede povezave Motvarjevce odločil za posodobitev ceste proti Prosenjakovcem, ki so krajevno središče. S to varianto se strinja tudi krajevna skupnost. Uvrstitev obeh ni bila možna.

4.14.11. Markišavci — Puconci (Puconci, DO Pomurski tisk). Predlagatelj se zaveda hotenj po bližnjici za prevoz v M. Soboto. Spričo pomanjkanja sredstev, navzlic ponudbi za veliko soudeležbo, predloga ni mogel sprejeti, ker ne vidi potrebe za razbremenitev ceste Čarda—Vaneča in ker je nedavno bila urejena povezava naselja s to cesto.

4.14.12. Sebeborci — Bokrač (Bokrač). Četudi je predlagatelj skril obseg posodobitve na vzporednici Sebeborci—Ivanovci, s tem ni določil prednosti za katerokoli od teh dveh povezav za smer Križevci. Očitno pa je, da možnosti ne omogočajo vzporedno posadabljanje obeh vzporednic. Predlagatelj je v tej finančni situaciji bolj naklonjen varianti, da se naselje Bokrač poveže preko Doline s sedežem svoje krajevne skupnosti. V tej smeri bo še naprej podpiral tako

žetjo v krajevni skupnosti, tudi s pomočjo sredstev za manj razvita naselja in za prekatégorizacijo te ceste.

4.14.13. Zenkovci—Strukovci (Zenkovi) predlagatelj potrjuje obremenjenost in slabo stanje te ceste. Spričo pomanjkanja sredstev si je prizadeval upoštevati priporočilo OK SZDL, da je potrebno upoštevati v določitvi objektov referendumskega programa tudi tiste naložbe, ki se zagotavljajo iz drugih finančnih virov. V planu cestne skupnosti 1986—1990 je predvidena ojačitev z asfaltno prevleko tudi ceste 5645 Skakovci—Puževci v vrednosti 21.500.00.—din, na katero odpade kar 43 % za te posege namenjenih sredstev. S tem predlagatelj opravičuje potrebo, da se predlagani odsek preloži v poznejše obdobje.

4.14.14. Zenkovci—Beznovci (Beznovci). Tudi pri obravnavi tega odseka je predlagatelj bil omejen s finančnimi možnostmi in je upošteval, da je cesta sorazmerno dobro vzdrževana.

4.14.15. Gančani—Renkovi (Belinka, OŠ Bogojina). Gre za regionalno cesto, ki povezuje dve občini in ima tudi s tega vidika pomen. Zato ga cestna skupnost obravnava v svojem srednjeročnem načrtu.

4.14.16. G. Petrovci—Adrijanci (Adrijanci). Predlog bo mogoče obravnavati potem, ko bo urejena regionalna cesta G. Petrovci—Šulinci.

4.14.17. Kolesarska steza M. Sobota—Černelavci (Zavod za ekonomiko in urbanizem M. Sobota). Steza ima lokalni pomen in jo bo potrebno reševati vzporedno s tako povezavo novega naselja izven območja regionalne ceste.

Na koncu želi predlagatelj poudariti, da ostaja v občini v makadamski izvedbi še vedno 300 km, ali 66 % lokalnih cest. S svoje strani si bo, v okviru razpoložljivih sredstev prizadeval, da bi bilo njihovo vzdrževanje čim boljše.

Izvršni svet SO M. Sobota

31. 10. 1985

Osnutek resolucije o izvajanju družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1986—1990 v letu 1986

UVODNA BESEDA DELEGATOM

Osnutek resolucije občine Murska Sobota za leto 1986 je izdelan na podlagi usmeritev družbenega plana občine za obdobje 1986—1990 ter predvidevanj in usmeritev organizacij združenega dela in samoupravne interesne skupnosti za prihodnje leto.

Pri pripravi osnutka še ni bil v javni razpravi osnutek resolucije družbenoekonomskega razvoja SR Slovenije za leto 1986 zato bo treba ob pripravi predloga upoštevati in po potrebi uskladiti zlasti vse oblike porabe z usmeritvami republiške resolucije.

Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota ugotavlja, da so načrtovane investicije OZD gospodarstva za leto 1986 občutno nižje od letošnjih, nadalje ni nobenih novih programov preko katerih bi spreminjali gospodarsko strukturo in ustvarjali pogoje za nova delovna mesta.

Ob takih usmeritvah in predvidevanjih OZD gospodarstva je zlasti zaskrbljujoče zaposlovanje, saj se v tej fazi predvideva, da bi bilo možno v gospodarstvu zaposliti le okoli 150 delavcev.

Izvršni svet poziva vse samoupravne nosilce planiranja, predvsem OZD gospodarstva, da tudi v zaostrenih pogojih gospodarjenja proučijo in načrtujejo kakovitni nadaljnji razvoj ter vložijo maksimalne napore za pridobivanje novih proizvodnih programov in s tem prispevajo k ustvarjanju pogojev za hitrejše zaposlovanje mladih.

Preko takih aktivnosti je treba osnutek resolucije družbenoekonomskega razvoja občine za leto 1986 v času javne razprave kakovitno dopolniti.

1. KLJUČNI CILJI IN NALOGE DRUŽBENOEKONOMSKEGA RAZVOJA

V skladu s cilji in usmeritvami iz Dogovora o temeljih družbenega plana in družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1986—1990 bomo v občini v letu 1986 uresničevali naslednje ključne cilje in naloge:

- nadalje razvijali, utrjevali in poglobljali socialistične samoupravne družbenoekonomske odnose,
- povečevali proizvodnjo z večjo izrabo obstoječih proizvodnih zmogljivosti ter uvajanjem sodobne tehnologije in modernizacijo proizvodnih procesov,
- povečevali izvoz blaga in storitev zlasti na konvertibilno območje ter se preko višjih oblik gospodarskega sodelovanja vključevali v mednarodno delitev dela,
- uveljavljali kakovitne dejavnike gospodarjenja, krepili materialno osnovo dela, varčevali z energijo, skrbeli za produktivno zaposlovanje in boljše izrabljali primerjalne prednosti,
- modernizirali in posodabljali gospodarsko infrastrukturo,
- v skladu z materialnimi in dohodkovnimi možnostmi gospodarstva nadalje razvijali družbene dejavnosti,

— poskrbeli za smotno rabo prostora, varovanje kmetijskih zemljišč, okolja ter naravne in kulturne dediščine.

2. MATERIALNI OKVIRI RAZVOJA

Za uresničevanje temeljnih razvojnih usmeritev iz smernic za pripravo srednjeročnega plana 1986—1990 ter ciljev in nalog iz te resolucije bo potrebno v letu 1986 povečati družbeni proizvod za 3 %. V ta namen bo nujno doseči 3,5 % rast industrijske in 3,5 % rast kmetijske proizvodnje. Hitrejšo rast bo možno doseči v tekstilni in živilsko-predelovalni industriji. Izvoz blaga in storitev se bo v letu 1986 povečal za 8 % kar bo možno ob večji izvozni usmerjenosti proizvodnje ter krepitvijo medsebojne blagovne menjave s sosednjima državama.

Število zaposlenih se bo v občini povečalo v globalu za 2 %. Hitrejša rast zaposlovanja bo dosežena v gospodarstvu, kjer si bodo OZD prizadevale za produktivno zaposlovanje. Zaposlovanje v gospodarstvu in režijskih službah v gospodarstvu bomo omejili na obseg, ki je utemeljen z družbenimi potrebami. V vseh sredinah bodo poskrbeli za čim večjo vključitev študentov in pripravnikov v delo, ter si prizadevali za take kadrovske spremembe, ki bodo prispevale k izboljšanju izobrazbene strukture zaposlenih. Strokovno usposobljenost delavcev bomo tekoče prilagajali zahtevam tehnično-tehnoloških in organizacijskih sprememb.

Z uresničevanjem načrtovane gospodarske rasti in zaposlenosti bo produktivnost dela porasla za 1 %. To bo možno uresničiti z večjim uveljavljanjem kakovitnih faktorjev gospodarjenja, hitrejšo modernizacijo proizvodnih procesov in boljšo izrabo delovnega časa.

Osebnih dohodkov se bodo gibal v odvisnosti od rasti produktivnosti dela in kakovitnega gospodarjenja. Sredstva za osebne dohodke in skupno porabo bodo naraščala v skladu z rastjo dohodka, splošna poraba pa bo zaostajala 5 % za rastjo dohodka. Med letom bomo pravčasno poskrbeli za usklajitev vseh oblik porabe z rastjo dohodka in določili resolucije.

3. MATERIALNE NALOŽBE

Gospodarstvo občine načrtuje za leto 1986 investicije v skupni predračunski vrednosti 3,3 milijarde din. Organizacije združenega dela bodo planirane naložbe financirale 69 % iz lastnih sredstev, 8 % iz združenih sredstev in 23 % s krediti. Predvidoma se bo pristopilo k realizaciji naslednjih večjih investicij:

Tovarna dušika Ruše TOZD Proizvodnja kremenčevih peskov Puconci bo adaptirala in modernizirala proizvodni obrat.

Tovarna mlečnega prahu bo pristopila h gradnji sušilnice za mleko.

KG Rakičan bo vlagal v odkup in melioracije zemljišč ter zgradil hleve za pitano govedo v Motvarjevcih in silose.

Agromerkur bo izvršil adaptacijo hladilnice v TOZD Proizvodnja perutninskega mesa in investirati v gradnjo brojlerskih objektov pri kooperantih.

KZ Panonka bo pristopila h gradnji skladišča s hladilnico v Puconcih, meliorirala od 1500—1600 ha površin na območju doline Markovec, Peskovskega potoka, Velike Krke, Domajinci—Mlinišče, Markišavci—Nemčavci—Noršinci in Moravci. Na melioriranih območjih bodo izvedene komasacije na površini od 1700—1800 ha.

SGP Pomurje bo vlagalo v novi proizvodni program betonske galanterije v Lipovcih.

Veletrgovina Potrošnik bo zgradila trgovino na Tišini in prizidek k trgovini na Cankovi za prodajo tekstilnega blaga.

Radenska TOZD Zvezda bo zgradila večnamenski gostinski lokal na Lendavski cesti v M. Soboti, TOZD Moravske toplice bodo investirale v razširitev restavracije s kuhinjo, TOZD Diana pa bo sanirala stari del hotela.

Poleg omenjenih investicij v razširitev oz. posodobitev proizvodnih in drugih kapacitet načrtujejo organizacije združenega dela precej investicij v nakup sodobne in moderne strojne opreme, računalniške opreme ter zamenjavo transportnih vozil.

Medobčinska gospodarska zbornica za Pomurje in Izvršni svet si bosta skupno z organizacijami združenega dela prizadevala za iskanje novih programov. V ta namen bomo v občini združevali sredstva za investicije, ki bodo pomembneje vplivale na spremembe gospodarske strukture, povečale izvoz in zagotovile nova delovna mesta.

Zaradi zaostajanja gradnje komunalnih objektov in naprav za gospodarskim in družbenim razvojem občine bo v okviru gospodarske infrastrukture dana prioriteta izgradnje najbolj potrebnih komunalnih objektov in naprav.

Prednost bo dana oskrbi z zdravim pitno vodo z dokončno izgradnjo vodnega zajetja Krog, povezavi tega zajetja z ostalim vodovodnim omrežjem ter razširitev vodnega omrežja. Izvršene bodo priprave za gradnjo čistilne naprave in določena lokacija za odlagališče.

V letu 1986 se bodo na področju cestne dejavnosti nadaljevala dela za položitev asfalta na cesti Cankova—Rogašovci ter na odseku Sebeborci—Andrejci—Ivanovci. Pristopilo se bo k modernizaciji regionalne ceste Martjanci—Moravske toplice. Pri modernizaciji lokalnih in regionalnih cest v občini bodo sodelovale s prostovoljnimi delom tudi mladinske delovne brigade.

V letu 1986 se bo nadaljevalo z družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo v blokovi izvedbi v M. Soboti: Lendavska jug (74 stano-

vani), v Razlagovi ulici ter v G. Petrovcih 8 stanovanj, prav tako tudi v Černelavcih z opremo zemljišč za združeno gradnjo individualnih stanovanjskih hiš. Družbeno usmerjeno individualno stanovanjsko gradnjo v okviru stanovanjske zadruge bomo usmerili tudi na ostale komplekse zemljišč, ki so po družbenem planu namenjene za stanovanjsko gradnjo.

Nadaljevali bomo s prehodom na ekonomske stanarine za pokrivanje enostavne reprodukcije.

Večji poudarek bo dan prenovi obstoječega stanovanjskega fonda z vidika varčevanja s toplotno energijo. V ta namen se bodo nadaljevale raziskave za izkoriščanje geotermalne in odvečne energije iz proizvodnih procesov kot alternativna vira tekočim gorivom.

Območna vodna skupnost bo nadaljevala z regulacijami Ledave v odseku Pertocha—Jurij ter Kučnice v odseku Kramarovi—Ocinje.

DO za PTT promet bo razširila vozno avtomatsko telefonsko centralo v Mačkovcih za 300 priključkov, investirala v prenosni sistem 120 kanalov na relaciji M. Sobota—G. Radgona in M. Sobota—Lendava ter razširila KATC v Tišini za 384 priključkov.

Elektro Maribor TOZD Elektro Murska Sobota bo v prihodnjem letu investirala v gradnjo daljnovodov, kablovodov, transformatorske postaje ter visokonapetostne priključke in nizkonapetostno omrežje.

V skladu s potrebami gospodarstva in drugih dejavnosti po stalnih in drugih virih energije se bo pristopilo h gradnji visokotlačnega in srednjetačnega plinovoda Boreci—Rakičan—M. Sobota.

Na področju izgradnje objektov družbenih dejavnosti bodo v letu 1986 dokončana obrtna dela in funkcionalna usposobitev kirurškega bloka. Dograjena bo osnovna šola Prekmurske brigade, pristopilo pa se bo tudi k etapni izgradnji telovadnice pri osnovni šoli Edvard Kardelj.

V okviru materialnih možnosti in glede na pripravljenost sofinanciranja krajevnih skupnosti v občini se bo na področju otroškega varstva pristopilo h gradnji vzgojno-varstvenih objektov in posodobitvi že obstoječih varstvenih objektov. Na področju socialnega skrbstva bodo pripravljali projekte za gradnjo III. faze Doma oskrbovancev v Rakičanu s katero bi pridobili okrog 80 posteljskih kapacitet.

4. RAZVOJ POSAMEZNIH PODROČIJ

4.1. Organizacije združenega dela gospodarstva bodo vložile maksimalne napore za doseganje čim boljših poslovnih rezultatov. Obseg industrijske proizvodnje bo možno povečati z boljšim izkoriščanjem obstoječih zmogljivosti, večjo izrabo naravnih danosti, avtomatizacijo proizvodnih procesov, posodobitvijo strojne opreme, odpravo ozkih grl, nemoteno preskrbo s surovinami in repromateriali ter dvigom produktivnosti dela.

DO Mura bo preko večjih vlaganj v posodobitev tehnologije ter prizadevanj za dvig produktivnosti in organizacije dela nadaljevala z začetnim intenzivnim razvojem. Glede na rezultate analize domačega in tujega trga bo DO predvidoma povečala proizvodne kapacitete za 5 %.

Beltinka TOZD Rašica bo z modernizacijo strojnega parka in uvajanjem elektronike v vzorčenje, povečala produktivnost in dosegla spremembo strukture proizvodnje s ciljem proizvodnje akumulativno zanimivejših izdelkov.

Mesna industrija bo posodabljala proizvodne procese, razvijala nove proizvode in uvajala dodatne obdelave. Skupno z družbenopolitičnimi organizacijami bodo skušali čim prej odpraviti nesorazmerja v cenah, ki so še vedno močno prisotna. Z opiranjem na lastne sile in iskanjem notranjih rezerv si bo DO prizadevala za izboljšanje poslovnih rezultatov.

Tovarna mlečnega prahu bo z realizacijo načrtovanih investicij ustvarila pogoje za povečanje proizvodnje otroške hrane.

V kovinsko-predelovalni industriji bo Panonija zmanjšala obseg proizvodnje kmetijske mehanizacije in se preusmerila na ustrezne druge programe. Z doslednim izvajanjem sprejetih sanacijskih programov bo izboljšal gospodarski položaj te dejavnosti.

Lesna industrija Platana bo povečala delež proizvodnje za izvoz na konvertibilno področje ter s pomočjo vlaganj tujega partnerja tehnološko posodobila proizvodnjo. Pristopila bo k reorganizaciji DO in interni specializaciji dela ter dopolnila že uvedene in na tržišču priznane proizvodne programe.

4.2. V kmetijstvu bomo tudi v letu 1986 nadaljevali z intenzifikacijo proizvodnje. Načrtovano rast kmetijske proizvodnje bomo dosegli s smotno izrabo vseh razpoložljivih površin, izboljšanjem kvalitete zemljišč ter večjo uporabo sodobnih agrotehničnih ukrepov in mer.

KG Rakičan bo v letu 1986 pridelal 4.997 ton pšenice, od tega 4.145 merkantilne in 852 ton semenske, ter 11.743 ton koruze in 18.764 ton sladkorne pese.

Individualni kmetijski proizvajalci bodo predvidoma zasejali s pšenico 6.800 ha površin in dosegli proizvodnjo 27.200 ton pšenice, s koruzo bo zasejano 9.700 ha površin in dosegli pridelok okoli 45.600 ton. KZ Panonka načrtuje odkup 8.000 ton pšenice, najmanj 1.300 ton koruze in ves pridelok sladkorne pese, ki bo znašal 26.000 ton.

Ob tem bo predvidoma odkupljeno tudi 6.000 ton krmipirja in 1.400 ton povrtnin. Poleg intenziviranja proizvodnje povrtnin bo KZ Panonka pospeševala tudi proizvodnjo sadja s širjenjem lastnih nasadov in v kooperaciji pri zasebnih proizvajalcih. Za leto 1986 planirajo

odkup 2.500 ton jabolk, od tega 600 ton jedilnih jabolk in od 170 do 200 ton višenj.

V živinorejski proizvodnji bo dosežena naslednja proizvodnja: V KG Rakičan 1.370 ton govedih žive teže, 7.500 ton prašičev in 357 tisoč litrov mleka, v Agromerurju skupaj 8.881 ton piščancev od tega 3.635 ton v lastni proizvodnji in 5.246 ton v kooperaciji, od zasebnih kmetijskih proizvajalcev bo odkupljeno 4.536 ton govedih, 2.500 ton prašičev in 30.300 tisoč litrov mleka, prav tako pa bo prodano tudi okoli 6.800 kom telet za pitanje in 1.050 kom plemenske živine.

4.3. Na področju turizma si bodo temeljne organizacije združenega dela prizadevale za povečanje turističnega prometa v Zvezdi za 4,4 %, Moravskih toplicah 4,5 % in Diani za 1 %. To bo možno dosegli z izboljšanjem in obogatitvijo turistične ponudbe ter večjim obsegom števila nočitev v obstoječih hotelskih in drugih kapacitetah.

Prioriteta bo dana nadaljnjemu razvoju zdraviliškega turizma in hitrejšemu razvoju izletniškega turizma.

4.4. V gradbeništvu bodo organizacije krepile konkurenčno sposobnost na trgih izven občine in v tujini. ŠGP Pomurje bo nadalje povečeval proizvodnjo konstrukcij in betonskih elementov.

4.5. Pospeševali bomo razvoj deficitarne obrti in si prizadevali za hitrejšo odpiranje novih obratovalnic predvsem v storitveni dejavnosti. Organizacije združenega dela bodo morale v večji meri prenašati maloserijsko proizvodnjo iz industrije v drobno gospodarstvo.

4.6. Banke bodo s prednostnim kreditiranjem in ugodnejšimi kreditnimi pogoji vzpodbujale proizvodnjo za izvoz zlasti na konvertibilno tržišče, proizvodnjo hranil ter razvoj drobnega gospodarstva.

4.7. V okviru družbenih dejavnosti bo dana prioriteta osnovnemu zdravstvenemu varstvu, osnovnemu šolstvu in raziskovalni dejavnosti. Po posameznih področjih si bomo prizadevali za realizacijo naslednjih nalog:

— na področju otroškega varstva bomo še naprej obdržali doseženi obseg programov skrajšane priprave na šolo (350 ur) in 80 urni vzgojni program za otroke, ki niso vključeni v vzgojnovarstveno organizacijo,

— v osnovnem šolstvu bo dana prioriteta izvajanju zagotovljenega programa. S šolskim letom 1986/87 bo novi program življenja in dela osnovne šole izpeljan v zaključnih razredih.

Nadaljevali bomo z uvajanjem novega programa življenja in dela osnovne šole. Oddelki podaljšanega bivanja in celodnevne osnovne šole bodo ostali v dosedanjem obsegu. Zaradi racionalne izrabe zgrajenih zmogljivosti in ekonomične organiziranosti šolskih prevozov bomo do naslednjega šolskega leta izpeljali nekatere korekcije v šolski mreži. V dosedanjem obsegu bo ostal tudi dodatni program izobraževalne skupnosti, kot tudi vzgojnoizobraževalni program v srednjem šolstvu. Zavzemali se bomo za pridobitev programov elektro usmeritve, ter za ohranitev programa zdravstveno varstvo;

— v zdravstvenem varstvu bomo z doslednejšim izvajanjem delitve dela in strokovno povezanostjo v vseh zdravstvenih dejavnostih dosegli učinkovitejšo in boljše zdravstveno varstvo prebivalstva. Ustvarjali bomo možnosti za kadrovske in strokovno krepitve osnovne zdravstvene dejavnosti ter ostalih dejavnosti, ki odgovarjajo množičnemu obolenju prebivalstva na našem področju.

Poleg hitrejšega razvoja preventivnih in dispanzerskih metod dela bomo razširili področje zdravstvene vzgojnih aktivnosti v vseh sredinah in posodobili medicinsko opremo;

— na področju socialnega skrbstva bo dana prednost preventivnemu in svetovalnemu socialnemu delu s poudarkom na skrbi za otroke in družino, starejše občane ter duševno in telesno prizadetih oseb. Pri organizaciji soseske pomoči za ostarele bo moralo v večji meri zaživetvi prostovoljno socialno delo,

— v kulturni dejavnosti bo namenjena posebna skrb vključevanja delovnih ljudi in občanov v vse oblike kulturnega življenja ter nadaljnji krepitvi, učinkovitosti ter dostopnosti različne množične in kakovostne ljubiteljske kulture. V okviru materialnih možnosti se bo pristopilo k sanaciji gradov. Pri pokrajinski in študijski knjižnici bodo dogradili funkcionalne prostore, nekdanjo osnovno šolo v Motvarjevcih pa preuredili v kulturno dvorano;

— v telesnokulturni dejavnosti si bomo prizadevali ustvarjati boljši materialni položaj te dejavnosti. V športni rekreaciji bomo pripravljali nove oblike aktivnosti, v vrhunskem oz. tekmovalnem športu pa bomo ohranili dosežen nivo v ekipnih in posamičnih športnih panogah;

— raziskovalna skupnost bo v letu 1986 sofinancirala raziskovalne naloge v zvezi z uporabo viška energije industrijskih procesov za ogrevanje prostorov in pripravo tople sanitarne vode, izkoriščanjem termalnih voda, izkoriščanjem industrijskih odpadnih snovi ter varstvo okolja.

4.9. Nadaževali bomo s politiko skladnejšega razvoja vseh območij v občini in ustvarjali možnosti za intenzivnejši razvoj območij, ki v razvoju močneje zaostajajo. Nadalje bomo krepili vlogo krajevnih skupnosti kot nosilca in posrednika vseh družbenih aktivnosti na svojem območju.

4.10. Vse posege v prostor bomo izvajali v skladu s politiko urejanja prostora in opredeljenimi nalogami in cilji iz srednjeročnih in dolgoročnih planskih dokumentov. Zagotovili bomo varovanje zem-

ljše in drugih dobrin splošnega družbenega pomena ter poskrbeli za varstvo okolja.

Pred izgradnjo hidroelektrarn na reki Muri bomo na osnovi že izdelanih studij pripravili sintezo prikazanih vplivov na okolje in z dodatnim proučevanjem ugotovili celovitost dolgoročnih vplivov v prostor ter ožje in širše okolje.

4.11. Nadaljevali bomo s krepitvijo samozaščite ter varnostne in obrambne pripravljenosti delovnih ljudi in občanov. V skladu z materialnimi možnostmi bomo izpopolnjevali sistem obrambnosamozaščitnega usposabljanja ter povečevali sposobnost nosilcev gospodarstvih in družbenih dejavnosti za delo v spremenjenih razmerah.

5. OSTALI DOKUMENTI

Naloge iz resolucije bodo podrobneje opredeljene v naslednjih dokumentih:

- Usklajeni plani OZD, SIS in KS za leto 1986,
- Usklajeni plani OZD v Samoupravnih interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino SR Slovenije,
- Akcijski setveni program,
- Bilanca zaposlovanja za leto 1986,
- Dogovor o izvajanju politike splošne porabe na ravni občin,
- Dogovor o usklajevanju davčne politike občin SR Slovenije,
- Odlok o proračunu občine Murska Sobota za leto 1986,
- Program izvajanja politike cen v občini M. Sobota za leto

1986.

Problematika Romov v občini Murska Sobota

1. UVOD

V SR Sloveniji živi cca 4700 Romov, od tega v občini M. Sobota kar 2609 oziroma kar 55 % vseh. Glede na velik odstotek romskega prebivalstva le ta predstavlja v občini precejšen problem. Še poseben problem predstavlja njihova naselitev po obrobni predelih občine, kjer se Romi zaradi precejšnje oddaljenosti težje vključujejo predvsem v zaposlitev.

V občini M. Sobota se je k reševanju problematike Romov pristopilo precej zgodaj, tako da danes že lahko vidimo določene rezultate, ki jih v nekaterih drugih občinah, kjer živijo Romi, še nimajo. Politika reševanja romske problematike je bila v občini M. Sobota pravilno zastavljena. Izhajalo se je iz tega, da je potrebno začeti delati z Romi že v njihovem otroštvu. Vključevanje otrok v vrtnice, pozneje v osnovne šole in celo v srednje šole, se je obrestovalo, ker so se potem ti Romi lahko enakovredno vključevali v zaposlitev. Tako je v naši občini že vrsto let v glavnem rešen problem vključevanja romskih otrok v vrtnice in šole ter vključevanje Romov v okolje, kjer živijo in delajo.

V naselju Pušča je bil vrtec odprt že leta 1963 in delavci, ki so takrat delali v tej ustanovi, so orali ledino na tem področju. Res je, da so še vedno na področju vzgoje in izobraževanja tudi v naši občini problemi pri vključevanju otrok, vendar se le ti ne dajo primerjati s problemi v drugih občinah, kjer živijo Romi.

Z zaposlovanjem Romov se je začel izboljševati njihov standard, še posebej je to vidno pri izboljšanju stanovanjskih razmer družin Romov. Nekatera romska naselja se ne ločijo od naselij ostalih občanov. Precejšnje število Romov se je vrsto let zaposlovalo v tujini in so si tako sami uredili svoje socialne in materialne pogoje in jih ima precej tudi priznana pokojnina iz tujine.

Tudi pri vključevanju Romov v okolje, kjer živijo, je dosežen velik napredek. Problemov, s katerimi se srečujejo nekatere občine, pri nas skoraj ne zasledimo (večji spori z ostalimi občani, ne dovoljujejo jim naselitve itd.). Nasprotno, v nekaterih krajevnih skupnostih se Romi enakovredno vključujejo v družbenopolitično življenje v KS tako glede njihovih pravic in dolžnosti.

Kljub vsemu napredku, ki je v občini M. Sobota dosežen v reševanju problematike Romov, pa je glede na veliko število Romov in na sorazmerno veliko število tistih, ki še živijo v zelo neurejenih razmerah, ta problematika Romov zelo pereča in se določene organizacije v občini z njo vsakodnevno srečujejo.

S slabšanjem gospodarskih in socialnih razmer v občini v zadnjih letih se je začela zaostrovati tudi problematika Romov. Vedno več mladih Romov s končano osnovno šolo ali celo srednjo šolo ostaja brez zaposlitve in tako brez sredstev za preživljanje. Tako med Romi samimi kot med ostalim prebivalstvom se je zaradi tega začelo porajati nezadovoljstvo, kar zelo negativno vpliva na že dosežene rezultate pri reševanju te problematike. Povečuje se število vlog za razne oblike pomoči predvsem na Centru za socialno delo M. Sobota, oziroma na organih Občinske skupnosti socialnega skrbstva M. Sobota.

Kriteriji pri dodeljevanju denarnih pomoči so zelo strogi in se pomoči priznavajo le v primerih ko gre za družine z otroci, v ostalih primerih pa se vloge zavračajo z obrazložitvijo, da naj si prosilci iščejo vsaj priložnostno zaposlitev.

Prevečkrat obvelja miselnost, da so Romi kategorija socialnega skrbstva in da se za nje mora tu vse urejati. Prav zaradi zgoraj navedene problematike je prav, da se je pristopilo k izdelavi analize o stanju romske problematike v občini M. Sobota z jasno izdelanimi predlogi in stališči, ker bomo samo tako lahko dosegli napredek pri reševanju te problematike. Sedaj, ko so v pripravi planski akti za naslednje

srednjeročno obdobje, je prav, da vsaka interesna skupnost vnese v svoje akte tudi reševanje romske problematike na svojem področju. Samo s skupnimi močmi bomo pri reševanju problematike Romov dosegli določene rezultate. Glavni vir pomoči Romom mora biti možnost zaposlitve in s tem lastnega preživljanja. Družbeno denarna pomoč pa naj bo pomoč le v tistih primerih, ko gre za Rome, ki si zaradi starosti in bolezni ne morejo zagotoviti svoje socialne varnosti.

II. SOCIALNO EKONOMSKE RAZMERE ROMOV V OBČINI MURSKA SOBOTA

Statističnih podatkov o socialno ekonomskih razmerah Romov v občini ni. Predvsem je potrebno poudariti, da podatki iz zadnjega popisa prebivalstva iz leta 1981 niso realni, ker se je velika večina Romov iz naše občine opredelila za Slovence. Popisni podatki kažejo, da se je za Rome opredelilo le 236 občanov naše občine. Prav tako nimajo niti delovne organizacije, niti krajevnih skupnosti posebej evidentiranih oz. deljenih svojih delavcev odnosno občanov na Rome in ostale občane. Center za socialno delo M. Sobota je navedene podatke zbral na terenu s pomočjo vaških odborov, KS, Krajevnih uradov, delovnih organizacij in Romov samih. Zaradi tega so ti podatki neuradni in služijo predvsem potrebam socialnega skrbstva v občini.

1. Demografski podatki o Romih v občini

Po najnovejših podatkih Centra za socialno delo živi v občini M. Sobota v 36 naseljih in 636 družinah skupno 2609 Romov, kar predstavlja približno 4 % celotnega prebivalstva občine. Povprečna romska družina šteje 4,1 družinskega člana.

Starostna struktura Romov v občini je naslednja:

a) otroci in mladoletniki			
do 18 let skupaj:	999	do 6 let	305
		od 7 do 14 let	441
		od 15 do 18 let	253
b) odrasli skupaj:	1610	od 19 do 45 let	1134
		od 46 do 65 let	371
		nad 65 let	105
c) skupaj vseh Romov:	2609		2609

Od skupnega števila Romov je 1290 moških in 1319 žensk. Najštevilnejšo starostno skupino predstavlja 1134 Romov starih od 19 do 45 let. Starostna kategorija Romov starih nad 65 let predstavlja samo 4 % Romov, kar je glede na isto populacijo celotnega prebivalstva v občini (13,9 %) zelo nizko.

2. Stanovanjske razmere Romov

Od skupno 636 romskih družin jih živi le 25 v družbenih stanovanjih in sicer so vsa stanovanja v mestu M. Sobota. Nosilci stanovanjske pravice v teh primerih so praviloma delavci zaposleni za nedoločen čas, vseh ostalih 611 družin stanuje največ v lastnih in nekaj malega najemnih stanovanjih in sicer v 239 hišah grajenih iz trdnega materiala (zidane) in 252 stavbah, ki so grajene iz lesa, blata in sličnih materialov. V vsaki od navedenih zgradb stanuje 1,24 družine.

Velika večina individualnih in najemnih stanovanj, v katerih živijo Romi, je neprimerna za bivanje. V glavnem gre za tesne, vlažne, temne in higiensko zanemarjene prostore, ki so potrebni temeljite adaptacije. Najpogostejše so prtične hišice, ki imajo predvsem kuhinjo in sobo. Poseben problem večine stanovanj predstavljajo sanitarije in ustrezna tekoča voda. Ne gre pa prezreti, da je vedno več Romov, predvsem tistih, ki so zaposleni v tujini in v OZD za nedoločen čas z urejenimi in sodobnimi stanovanji.

Ocenjujemo, da Romi živijo v treh različnih okoljih in sicer:

- najnaprednejši v pogledu stanovanjskih razmer in življenjskih navad so Romi, ki živijo razpršeno po mestu M. Sobota in nekaterih naseljih;
- dokaj socializirano živijo Romi v strnjem romskem naselju Pušča in nekaterih drugih naseljih in
- najneustreznejše ter v najslabših življenjskih pogojih živijo Romi, ki so naseljeni po obronkih vasi med katere spadajo predvsem Romi v Beltincih in Dokležovju.

3. Zaposlenost Romov

Od vseh podatkov o socialno ekonomski problematiki Romov v naši občini, so podatki o zaposlenosti Romov najmanj zanesljivi. Center za socialno delo jih je dobil na osnovi izvedene ankete v OZD v občini. Dovolj natančni so podatki o zaposlenih Romih za nedoločen čas v družbenem sektorju občine, med tem ko število zaposlenih za določen čas vsakodnevno varira. Število zaposlenih izven občine in tistih, ki se zaposlujejo v tujini občasno ali stalno je pa samo ocenjeno. Vzrok za to je dejstvo, da se o tem v občini nikjer ne vodi uradna evidenca, Romi pa zaradi pravice do socialno varstvenih pomoči zelo radi zamolčijo, posebno občasne zaposlitve v Avstriji.

Po nepopolnih podatkih s katerimi razpolaga center za socialno delo, je bilo na dan 31. avgusta 1985 zaposleno naslednje število Romov v naši občini:

a) zaposleni Romi za nedoločen čas:		
— v družbenem sektorju		228
— v zasebnem sektorju		55
b) zaposleni za določen čas:		
— sezone zaposlitve (ocena)		120
— priložnostne zaposlitve (ocena)		180
c) zaposlitve izven občine (ocena)		25

d) zaposlitve v tujini (ocena) 30
Skupaj zaposleni Romi na dan
31. 8. 1985 638

Iz navedenih podatkov sledi, da je 24,4 % celotnega romskega prebivalstva zaposleno. Ta podatek bi bil zadovoljiv, če bi bili vsi ti delavci zaposleni za nedoločen čas. Tako pa ima resnično zagotovljeno socialno varnost le 283 Romov ali 10,8 % celotnega romskega prebivalstva, ki so zaposleni za nedoločen čas. Pri vseh ostalih delavcih, ki se zaposlujejo za določen čas ali celo priložnostno pa ni mogoče govoriti o zagotovljeni socialni varnosti.

Delovne organizacije, ki zaposlujejo največ delavcev Romov v občini so: Tovarna oblačil in perila »Mura« (70), SGP Konstruktor, TOZD Gradbeništvo pomurje (38), Temelj Cankova (21), Vodno gospodarstvo (17), ABC Pomurka (17), IMP Panonija (16) in Komunalno podjetje »Sobota« (15). Vse ostale OZD zaposlujejo neznatno število Romov.

III. OBRAVNAVA PROBLEMATIKE ROMOV PO POSAMEZNIH PODROČJIH

I. Otroško varstvo

Ko govorimo o socialno ekonomskih pogojih določene kategorije prebivalstva je zelo pomemben podatek zastopanosti otrok in mladostnikov v tej kategoriji. Za romsko prebivalstvo v naši občini je bilo značilno, da so imeli dosti otrok. Zadnja leta se zmanjšuje število otrok na družino, vendar je to število tudi sedaj nad povprečjem glede na celotno prebivalstvo občine. Pred nekaj več kot 20 leti, ko smo na področju občine začeli sistematično obravnavati in reševati romsko problematiko, smo se odločili, da bomo dali osnovni poudarek vzgoji in izobraževanju predšolskih in šolskih otrok — Romov. Danes, po dvajsetih letih, se je takšen pristop izkazal kot pravilen. Kljub temu, da so na področju vzgoje in izobraževanja otrok Romov še velike težave, pa vendar beležimo takšne uspehe, ki nas postavljajo na prvo mesto v republiki v tem pogledu.

Skupnost otroškega varstva občine M. Sobota preko svojih izvajalskih organizacij vzgojnovarstvenih ustanov in Centra za socialno delo posveča veliko pozornost otrokom Romov.

Glede na nizke osebne dohodke zaposlenih Romov in zelo veliko število iskalcev zaposlitve je kar 203 romskih družin (31,9 % vseh) s 462 otroci (61,9 % vseh do 15 let starih otrok — Romov) upravičenih do otroškega dodatka. Iz naslova zaposlitve prejema otroški dodatek 95 romskih družin za 223 otrok. Otroški dodatek za socialno ogrožene otroke pa prejema 108 družin za skupno 239 otrok.

Pravica do otroškega dodatka iz naslova zaposlitve ni sporna, saj so do tega dodatka upravičeni vsi delavci, ki ne dosežejo 11.930 din mesečnega OD na družinskega člana. Ker pa imajo ti delavci skoraj praviloma nizke OD in številne družine, je število upravičenecv do otroškega dodatka glede na ostale delavce visoko nadpovprečen. Bolj sporen in deležen kritike občanov je otroški dodatek, ki ga prejema socialno ogroženi upravičenci (takozvani kmečki otroški dodatek) do katerega so upravičene družine, ki ne dosega 6.385 din mesečnega dohodka na družinskega člana. Glede na to, da nezaposleni Romi skoraj praviloma nimajo nobenega premoženja (zemlje), jih je večina upravičena do takega otroškega dodatka. To je seveda tisti minimum, ki je nujno potreben za preživljanje otroka in ga je družba dolžna zagotoviti.

Center za socialno delo, ki je izvajalec skupnosti otroškega varstva v zvezi z izvajanjem pravice do družbeno denarnih pomoči otrokom, si prizadeva s pomočjo vzgojnovarstvenih ustanov, osnovnih šol in socialno zdravstvenih komisij v KS, da bi se sredstva iz naslova otroškega dodatka uporabila izključno za preživljanje otrok Romov. V ta namen vedno bolj prehajamo na funkcionalne pomoči otrokom s tem, da pretežni del otroškega dodatka namenjamo za prehrano otrok v vrtcih in osnovnih šolah, za nabavo učbenikov in pokrivanje stroškov za oblačila. Ker pa je v veliko romskih družinah tudi problem prehrane doma, Romi pa zelo radi porabijo denar za manj potrebne ali celo za nepotrebne nakupe (alkohol, cigarete itd.), Center za socialno delo realizira otroški dodatek z naročilnicami v trgovinah za izključno nabavo živil tem družinam.

V razne oblike vzgojnovarstvenih dejavnosti je v občini M. Sobota vključenih 94 predšolskih otrok Romov, kar predstavlja 30,8 % romskih otrok starih do 7 let. Ti romski otroci so vključeni v 10 vzgojnovarstvenih oddelkov v občini. Čisti romski oddelki so v Černelavcih in Serdici, kjer je v 4 oddelke vključenih 52 otrok. Ostalih 42 romskih otrok je vključenih v 16 oddelkov VVE ali priprave na šolo izven romskih vzgojnovarstvenih enot.

Priprava otrok na osnovno šolo za otroke Romov prispeva k njihovemu lažjemu in hitrejšemu vključevanju med vrstnike v širšem okolju, kakor tudi pri vključevanju v osnovno šolo.

Sama vzgoja Romov in življenje v okolju in po normah večinskega naroda pa ne bo prinesla zaželenih rezultatov, dokler ne bo storjena kaj več pri osveščanju večinskega naroda za razumevanje in upoštevanje romskega prebivalstva. Eden od glavnih vzrokov za manjšo uspešnost Romov pri šolanju in tudi sicer v širšem družbenem okolju je nepoznavanje slovenskega jezika. Smoter priprave otrok na

osnovno šolo otrok Romov je glede na vlogo in pomen, ki ga ima ta sicer, obsežnejši. Poleg sestavin iz vzgojnega smotra priprave otrok na osnovno šolo vsebuje še smoter: da otroci spoznavajo slovenski jezik in se usposobijo za razumevanje in sporocanje v slovenskem jeziku. Z ozirom na čas trajanja priprave na osnovno šolo in sposobnost otrok za spoznavanje (učenje) slovenskega jezika bi bilo nujno potrebno vse romske otroke dve leti pred vstopom v šolo vključiti v celoletno pripravo na šolo. Če se otroci vključujejo v oddelke skupaj z drugimi vrstniki, se prilagojeni vzgojni program uresničuje v posebej pripravljenih zaposlitvah med individualnim delom. V homogenih oddelkih Romov pa je izrazitejša nemirnost, nestrpnost, različna stopnja razumevanja slovenskega jezika ipd., kar terja tudi v homogenih skupinah individualno delo. V psihofizičnem razvoju otrok Romov je opazno nekaj posebnosti (negativni in pozitivni), med njimi velik smisel za ritem in glasbo in bi morale vzgojno-izobraževalne organizacije več graditi na tem področju, kjer so Romi lahko uspešni.

Že predšolski otroci Romov so v majhni meri, vendar opazno obremenjeni z občutki manj vrednosti. V stikih z ostalimi otroci so plašni in v položaju ogroženi s tem. Reakcije na tak položaj pa tako pri otrocih kot pri odraslih niso vedno pozitivne in v skladu z moralnimi normami.

Za premostitev težav ob vstopu otrok v vzgojnovarstveno organizacijo bi nujno potrebovali človeka, ki bi govoril romski jezik. V zdajšnji situaciji, ko Romi že uspešno končujejo osemletko, bi morali načrtno usmerjati posebno uspešne Rome v pedagoške poklice, pri čemer bi morali sodelovati na področju poklicnega usmerjanja, kadrovske politike, ter socialne službe po šolah.

Delavci VVO že več let temeljito spremljajo navado otrok, njihovo vključevanje ter prilagajanje ob vključitvi v VVO, kar se kaže zlasti v naslednjem:

- a) obisk vpisanih otrok je okrog 80 % (manjši predvsem v šolskih okoliših Puconci, Rogaševci in Cankova),
- b) pri vključitvi otrok v VVO se opažajo izredno močna čustva (jok traja dalj časa),
- c) otroci mlajših staršev razumejo slovenski jezik, otroci starejših staršev pa le romski jezik (v šolskem letu 1985/86 je od 10 novo vključenih otrok razumelo slovenski jezik 6 otrok),
- d) higiena se iz leta v leto izboljšuje, predvsem pri mlajših in zaposlenih družinah (starši so hodili v vrtec),
- e) prehrana je še vedno precej enolična, pri vključitvi v VVO se opaža, da nekatero hrano odklanjajo (meso, zelenjavo), radi pa imajo testenine.

Skupnost otroškega varstva M. Sobota bo za izvajanje vzgojnovarstvene dejavnosti otrok Romov v letu 1985 predvidoma uporabila 14.090.220 din. V ta namen skupnost prejema solidarnostna sredstva.

2. Izobraževanje Romov v osnovnih in srednjih šolah

Ob koncu šolskega leta 1984/85 je v občini M. Sobota v 12 OŠ in šoli s prilagojenim programom obiskovalo vzgojnoizobraževalno delo skupno 389 romskih učencev, kar predstavlja na navedenih šolah kar 6,6 % vseh učencev. Na nekaterih šolah so romski učenci močno grupirani. Tako je na OŠ s prilagojenim poukom kar 35 romskih učencev ali 29,2 %, na OŠ Cankova 21,1 %, Rogaševci 11,5 %, Tišina 11,1 % in Puconci 10,2 % romskih učencev. Romi torej predstavljajo na različnih OŠ od 0,8 do 29 % vseh otrok.

Največ romskih učencev je še vedno na razredni stopnji, in sicer 272 ali 69,9 %. Na predmetni stopnji jih je vpisanih 117 ali 30,1 %. Če primerjamo navedeni podatek s šolskim letom 1970/71, ko je bilo na razredni stopnji 83,4 % romskih otrok in na predmetni stopnji le 16,6 %, lahko ugotovimo, da se je število romskih učencev na predmetni stopnji v petnajstih letih povečalo za 13,5 %, kar je vsekakor velik uspeh. Prav tako je precejšen napredek tudi dejstvo, da je pred 15 leti končal osnovno šolo le en romski učenec, v preteklem šolskem letu pa 16.

Splošni učni uspeh romskih učencev je še sorazmerno nizek, čeprav se tudi ta iz leta v leto izboljšuje. V minulem letu je učni uspeh znašal 69,4 %, kar pomeni, da 199 romskih učencev ali kar 30,6 % ni uspelo uspešno končati niti razreda.

Na področju vključevanja romskih otrok v interesne dejavnosti beležimo zadnja leta precejšen napredek, ki se izraža v tem, da je približno polovico romskih učencev vključenih v te dejavnosti. Vključujejo se predvsem v pevske zборе in glasbene dejavnosti, telesno vzgojne dejavnosti, dosti manj pa v tehniške, poljudnoznanstvene dejavnosti ter dejavnosti šolskih zadrug.

Manjšo možnost romskih otrok v osnovnih šolah pogojuje neredno obiskovanje pouka, saj v zadnjih treh letih kar 11,2 % učencev Romov ne obiskuje redno pouka, oz. ga sploh ne obiskuje.

V preteklem šol. letu je 16 romskih učencev končalo osmi razred OŠ. Poklicna vzgoja in usmerjanje je bilo pri teh učencih močno prisotno. Njihove poklicne želje so bile različne. Od 16 učencev se je odločilo: 3 v gostinstvo, 2 v zdravstvo, 4 v kovinsko stroko in po eden za prodajalca in elektrostroko. Ostalih pet učencev ali 31,3 % vseh, ki so uspešno končali osmi razred je želelo neposredno zaposlitve.

Po evidenci osnovnih šol je trenutno v raznih razredih in programih srednjega usmerjenega izobraževanja skupno 19 romskih učencev.

Uspešnost šolskega dela z romskimi otroci v zadnjih petih letih se odraža predvsem v tem, da se izboljšuje iz leta v leto učni uspeh in vedno več učencev prehaja v vzgojno izobraževalno delo v predmetni stopnji. Prav tako vedno več učencev uspešno zaključuje osnovno šolo in se jih tudi vedno več odloča za nadaljnje šolanje. Osnovne šole redno skrbijo za prehrano učencev in jih oskrbujejo tudi s šolskimi potrebščinami. Podaljšano bivanje romskih učencev v šolah omogoča, da si ti pridobijo delovne in higienske ter prehranske navade.

Za razreševanje romske problematike v OŠ so potrebna dodatna finančna sredstva. Ta sredstva zagotavlja Občinska izobraževalna skupnost in sicer za:

- regres za malico letno na učenca 8.300 din
- regres za kosilo letno na učenca 18.500 din
- učila in šolske potrebščine letno na učenca 2.200 din
- za podaljšano bivanje 4.000 din

Tudi učitelji, ki opravljajo učno vzgojno delo v oddelkih z romskimi otroki so delno nagradjeni. Tako znašajo skupni dodatni stroški za učence ROME 9.929.660 din, kar znaša letno na romskega otroka 25.949 din. Od tega zneska zagotavlja Izobraževalna skupnost SR Slovenije 21.776 din po učencu letno.

Problematika:

- neobvladovanje slovenskega jezika predstavlja za romske učence oviro pri vzgojnoizobraževalnem delu;
- jezikovne težave so bolj občutne v začetnih razredih, vendar pa se pojavljajo tudi v ostalih razredih, zato je nujno vključevanje v oddelke podaljšane bivanja;
- preko razvrščanja (testi niso v celoti prilagojeni romski populaciji)
- težava jezika, socializacija, brez navad, je sorazmerno mnogo romskih učencev usmerjenih v šole s prilagojenim programom;
- normalno vključevanje romskih učencev v šolsko delo predvsem ovira pomanjkanje higienskih, zdravstvenih in drugih navad. Taki učenci navadno nimajo urejenih šolskih potrebščin, ne delajo redno domačih nalog, na pouk se ne pripravljajo;
- učno vzgojno delo z romskimi učenci bi bilo potrebno proučiti in učne načrte delno prilagoditi, vsaj v začetnih razredih;
- s sistematičnim delom bo potrebno na šolah doseči, da se bodo tudi romski učenci v večji meri vključevali v tehniške, poljudnoznanstvene in druge dejavnosti in delo pionirskih zadrug;
- pri poklicni vzgoji je opazen napredek, potrebno pa bo doseči, da se bodo ti učenci v večji meri vključevali v različne poklice, predvsem pa jih vzpodbujati za boljši učni uspeh in s tem usmerjanje v zahtevnejše šolanje;
- potrebno bi bilo doseči, da bi bili vsi predšolski otroci pred vstopom v osnovno šolo deležni predšolske vzgoje.

3. Zaposlovanje Romov

Produktivno zaposlovanje, težak ekonomski položaj v večini pomurskih delovnih organizacijah in zastoj investicijskih vlaganj, negativno vpliva na uresničevanje ciljev zaposlovanja v tekočem srednjeročnem obdobju, predvsem v zadnjih dveh letih, kar se odraža v povečevanju brezposelnosti in številnih problemih, ki spremljajo zaposlovanje, še posebej pri tisti kategoriji občanov, ki so že prej težko dobili delo. Eden izmed najtežjih problemov s katerim se vsakodnevno srečuje skupnost za zaposlovanje, je zaposlovanje Romov.

V preteklih letih so bile težave okrog zaposlovanja Romov manjše, saj so se uspešno zaposlovali v tujini (Nemčija, Avstrija), v letih, ko je bila stopnja zaposlovanja visoka, povpraševanje po nekvalificirani delovni sili pa veliko, so se uspešno vključevali tudi v delo doma, predvsem (kot fizični delavci) v gradbeništvu, komunalni, poljedelstvu, tisti, ki pa so dosegali višjo izobrazbo, pa tudi v industriji in to za določen ali nedoločen čas.

Zaostreni pogoji gospodarjenja z nižjo stopnjo zaposlovanja pa vplivajo tudi na manjše zaposlovalne možnosti Romov, kar povzroča, da iz leta v leto narašča število iskalcev zaposlitev s strani Romov (v septembru leta 1981 je 173 Romov iskalo zaposlitev, a septembra 1984 289, septembra 1985 pa 306 oseb).

Prizadevanja TOZD po izboljšanju kadrovske strukture zaposlenih in prehod na tehnološko zahtevnejšo proizvodnjo, pogojuje zahtevo po višjem izobrazbenem nivoju iskalcev zaposlitve, čemur delavci romskega porekla ne sledijo. Zanje je značilno, da dosegajo še vedno izredno nisko raven šolske izobrazbe, precej jih je še brez šole, kar povzroča, da niso uspešni pri kandidiranju na razpisana prosta delovna mesta, tudi za nekvalificirana dela, saj TOZD za večino del in nalog postavlja pogoj končane osnovne šole. V celotni populaciji iskalcev zaposlitve je delež strokovno usposobljenih že dosegel 36,6%, dočim je delež le teh pri iskalcih romskega porekla, zanemarljiv (5,8%). Tako kot upada interes po izobraževanju med mladimi, je čutili odsotnost le tega tudi pri romski mladini, ki konča osnovno šolo. V okviru poklicnega usmerjanja imamo izoblikovano doktrino, da poleg običajnih postopkov in prizadevanj uredimo posebno pomoč in smo posebej pozorni na posameznike, ki bi zaradi okoliščin lahko imeli probleme pri izbiri poklica. To so zlasti oni iz socialno prizadetih okolij, vzgojno zanemarjeni, zdravstveno, telesno ali duševno prizadeti, poklicno neopredeljeni ipd. S temi se posebej ukvarjamo in tako navodila in povdarke populariziramo tudi pri naših sodelavcih —

pedagogih na šolah. Iz tega je razvidno, da populacije nedifrenciramo ne po etničnih, jezikovnih ali kakih drugih značilnostih, ker bi nasprotno morebiti pomenile celo določeno degradacijo.

Naslednja tabela prikazuje podatke o prijavljenih nezaposlenih Romih po izobrazbi, starosti in spolu v občini M. Sobota:

PRIJAVLJENI NEZAPOSLENI ROMI

Izobrazba	Starost do 26 let		Od 27 do 40 let		Nad 40 let		SKUPAJ
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
Brez šole	2	6	6	5	6	7	32
Do 4. r. OŠ	14	13	25	3	20	1	76
Do 7. r. OŠ	49	61	12	7	4	6	139
Popolna OŠ	14	24	1	—	2	—	41
II. kat. z.	6	3	—	3	1	—	13
IV. kat. z.	1	2	—	1	1	—	5
SKUPAJ:	86	109	44	19	34	14	306

Iz tabele je razvidno, da odstotek žensk, ki iščejo zaposlitev skoraj dosegajo enak odstotek kot delež moških. To so predvsem mlajše iskalke zaposlitve, ki težijo k samostojnosti, neodvisnosti, ki rezultirajo dolgotrajnega prizadevanja številnih dejavnikov pri vzgoji in to že od otroških let naprej.

Ob pogledu na starostno strukturo vidimo, da je zelo mlada, kar so že rezultati spremenjenega načina življenja in odnosa do dela. Po končanem šolanju se skoraj vsi mladi prijavijo kot iskalci zaposlitve in so tudi pripravljeni poprijeti za delo.

Kljub težavam v združenem delu je prisoten pozitiven odnos do zaposlovanja Romov, čeprav njihovo delo še dostikrat spremlja neustrezna odgovornost do dela, absenteizem in fluktuacija, zato so pri njihovem vključevanju v TOZD previdnejši.

Mlajši Romi s končano OŠ se uspešno vključujejo v razne oblike usposabljanja (Mura, Mesna industrija), zaposlujejo pa se tudi v dejavnostih, ki ne zahtevajo zgolj fizičnih sposobnosti. Tiste, ki nimajo končane OŠ pa vključujejo po težjih fizičnih delih doma in po Sloveniji. Zaposlovanje v tujini je padlo na minimum in to predvsem na sezonske zaposlitve v sosednji Avstriji, kjer se zaposlujejo samo še Romi z goriškega predela. Zaradi težav na področju zaposlovanja pa ostaja še vedno precej Romov izven delovnega razmerja, kar povzroča nezadovoljstvo predvsem med mladimi, ki si zelo zgodaj ustvarijo družine, ne morejo pa si z lastnim delom zagotavljati socialne varnosti, ampak so prisiljeni iskati razne oblike družbenih pomoči.

V času nezaposlenosti zagotavlja služba za zaposlovanje socialno varnost delavcem, katerim je prenehalo delovno razmerje brez lastne volje ali krivde, toda delež delavcev Romov je med upravičenci minimalno zastopan (po zadnjih podatkih 6). Dokler se bodo možnosti za dodatno zaposlovanje delavcev v občini manjšale, toliko časa bodo prisotni problemi na področju zaposlovanja, še toliko bolj pa na področju zaposlovanja Romov.

Naslednja tabela prikazuje vključevanje Romov v delo v letih od 1983 naprej:

Zaposl. v Pomurju						Zaposl. v tujini			
Zaposl. izven Pomurja									
	1983	1984	1985/ 9 mes.	1983	1984	1985/ 9 mes.	1983	1984	1985/ 9 mes.
MOŠKI	42	37	39	26	21	24	13	13	11
ŽENSKÉ	28	20	10	22	17	10	10	4	6
SKUPAJ:	70	57	49	48	38	34	23	17	17

Iz zgornje tabele je razvidno, da število zaposlitev iz leta v leto postopoma upada, zato si moramo prizadevati na področju zaposlovanja za njihovo čim večje vključevanje v delo, saj jih bo le delo in enakopravno sodelovanje izenačilo z ostalimi občani.

4. Reševanje stanovanjske, cestne in komunalne problematike v naseljih Romov

Po podatkih Samouprave stanovanjske skupnosti je bilo v srednjeročnem obdobju 1981—1985 dodeljeno sedmim občanom Romom solidarnostno stanovanje. Stanovanja so jim bila dodeljena v raznih stanovanjskih blokih v M. Soboti. Nekoliko več stanovalcev — Romov je le v stanovanjskem bloku Gregorčičeva 55, kjer je tudi sicer 3/4 solidarnostnih stanovanj.

Odnos Romov do družbenih stanovanj je še kar zadovoljiv. So primeri, kjer Romi zelo dobro vzdržujejo družbena stanovanja, nimalokrat celo boljše od ostalih imetnikov stanovanjske pravice. Tudi obveznosti, ki izhajajo iz stanovanjske pravice, redno poravnava.

Cestna problematika v romskih naseljih se obravnava v okviru razpoložljivih sredstev in po sprejetih normativih v skladu s SaS, ki velja za občine. V letu 1985 se modernizira cesta na odseku Cankova—Gerlinci, ostali del tega odseka do Rogaševca pa bo modernizirano.

ran v srednjeročnem obdobju 1986—1990. Cesta na odseku Vanča vas—Borejci je predvidena v osnutku referendumskega programa da se modernizira (asfaltira) prav tako v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Cesta skozi Sotino in ostale ceste, ki niso kategorizirane kot regionalne in lokalne ceste so v opravljanju krajevnih skupnosti in so tudi te odgovorne za njihovo vzdrževanje.

Romska naselja na področju naše občine so neustrezno zazidana in tudi v celoti komunalno neopremljena ter neurejena. V preteklih 10—15 letih je sicer bilo v ta namen vloženih nekaj sredstev, predvsem v izgradnjo nekaterih vodnooskrbnih objektov v Vadarcih, Zenkovcih, Dolini, Serdici, Dolič, vodovod do otroškega vrtca za naselje Pušča, zasip gramozne jame ob Pušči, itd. Za naselje Pušča je poleg tega bila urejena makadamska cesta s priključkom na magistralno cesto pri gostilni Gaj.

V naselju Pušča so si stanovalci — Romi z lastnim prispevkom asfaltirali ulice.

V letu 1985 se bo zgradilo vodovodno omrežje za naselje Pušča. SIS za cestno in komunalno dejavnost bo sofinancirala to omrežje v višini 1.000.000 din. Preostala sredstva do celotne vrednosti pa so se zbrala pri KS Černelavci iz naslova krajevnega samopriskrbeva Romov, občinske in republiške skupnosti socialnega skrbstva. Posebno pri urejanju vodooskrbnih objektov so občani Romi mnogo prispevali s svojim lastnim fizičnim delom. To predvsem velja za Rome v KS Rogoševci.

5. Vključevanje Romov v telesnokulturno dejavnost

Romi se vključujejo v telesnokulturno dejavnost preko treh organiziranih društev in sicer: nogometnih klubov Pušča in Romah iz Vanča vasi ter strelske družine Alij Kardoš Černelavci. Vse tri osnovne telesnokulturne organizacije so članice ZTKO M. Sobota. Sicer pa jih zasledimo tudi kot ne organizirane skupine v malem nogometu. V rednem tekmovalstvu v malem nogometu v občinski ligi zasledimo ekipo Pušče, ki se udeležuje tudi različnih drugih tekmovalj.

Vse našete ekipe so vključene v športnorekreativni sistem v občini. Omeniti moramo, da je nogomet osnovna in najbolj priljubljena telesnokulturna dejavnost Romov. Tudi uspehi ekip in posameznikov niso zanemarljivi, saj je veliko igralcev Romov tudi vključenih v selekcijo NK Mure. Torej so uspešni tudi v tekmovalnem sistemu. Zelo redko pa zasledimo, da bi se Romi ukvarjali s kakšno drugo športno panogo razen nogometa in strelstva. Tudi med udeleženci športno rekreacijskih akcij jih le redko kdaj zasledimo, razen tistih, ki se v te dejavnosti vključujejo preko šolskih športnih društev.

Naštete osnovne telesnokulturne organizacije Romov prejemajo za svojo dejavnost od ZTKO tudi dotacije. Nogometni klubi in strelska družina prejemajo dotacijo preko medobčinske nogometne zveze ter Občinske strelske zveze M. Sobota. V okviru športno-rekreacijskih sredstev ZTKO je postavka, kjer so namenska sredstva za pomoč romskim telesnokulturnim organizacijam v obliki športnih rekvizitov in opreme. Strokovna služba ZTKO pa vsem trem osnovnim telesnokulturnim organizacijam Romov nudi tudi strokovno pomoč z nasveti, administracijo in drugimi uslugami, ki se jih največ poslužuje NK Romah. Ostala sredstva za svojo dejavnost si navedene osnovne telesnokulturne organizacije zagotavljajo same iz naslova vstopnine na tekmah in organizacijo raznih prireditev. Za izredne akcije in potrebe zagotavlja materialna sredstva tudi sama telesnokulturna skupnost M. Sobota.

Pred leti je bilo v osnovnih telesnokulturnih organizacijah Romov nekaj problemov glede tekmovalne discipline, kar se je v zadnjem času ustrezno uredilo in kakšnih posebnih incidentov ni.

Posebne težave nastajajo pri zagotavljanju športno rekreativnih površin za odvijanje telesnokulturne dejavnosti Romov. NK Pušča je dolgoletni stalni pomožni gost NK Mure, NK Romah pa ima igrišče na zemljišču KG Rakičan, kjer so pričeli pred časom graditi garderobe, kar je povzročilo številne težave. Menimo, da bo v okviru občine potrebno najti nekoliko več razumevanja za zagotovitev takšnih objektov.

V perspektivi si bo potrebno prizadevati, da se romskim telesnokulturnim organizacijam zagotovijo ustrezne površine za vadbo ter na ta način razširijo njihovo telesnokulturno dejavnost. V okviru obstoječih TKO pa je potrebno spraviti tudi dejavnost neorganiziranih skupin, ki bi na ta način lahko bile deležne dotacije in pomoči v obliki športne opreme in rekvizitov.

6. Vključevanje Romov v kulturno dejavnost

Romi se do pred kratkim niso organizirano vključevali v kulturna prizadevanja občine M. Sobota, razen če izvajamo instrumentalno glasbeno skupino INSPIRACIJA, ki se je vključevala v širši občinski prostor, zveza kulturnih organizacij ji je pri tem pomagala v toliko, da je dala na razpolago prostor za vadbo.

Prve pobude in interes Romov za organizirano delo na kulturnem področju je bil opazen na Pušči pred dvema letoma, ko so se predstavniki krajevnih skupnosti Černelavci — vaški odbor Pušča za-

nimali za obliko in vsebino kulturnega dela. Šele letos pa so ta prizadevanja prišla do izraza, pobuda je bilo vsekakor povabilo za srečanje romskih kulturnih skupin v Novem mestu. Ob strokovni in organizacijski pomoči dveh entuziastov iz M. Sobote, so se na Pušči oblikovale folklorna, recitacijska in glasbena skupina, ki so na srečanju odmevno in v primerjavi z drugimi skupinami, pozele dokajšen uspeh. Prav sedaj potekajo prizadevanja za organizacijsko in vsebinsko utrditev dejavnosti, ki naj bi bila usmerjena v raziskavo romske kulturne preteklosti, ohranjanja svojih običajev, glasbe, plesa, romske poezije.

Seveda pa so prisotne mnoge težave, predvsem kadrovske. potrebna bi bila strokovna pomoč, prav tako organizacijska. Tudi prostorskih možnosti, kjer bi se ljudje lahko sestajali, vadili in nastopali, v Pušči ni.

V največji meri pa so Romi obiskovalci kino predstav, predvsem komercialnih, na drugih kulturnih prireditvah jih ni opaziti.

7. Zdravstveno stanje Romov v občini

Pri Romih v občini M. Sobota izstopajo v primerjavi z ostalimi prebivalstvom naslednja obolenja:

- genetsko pogojene okvare (gluhonemost, motnje rasti, patološka debelost, duševna manj razvitost), ki so po večini posledica krvnega sorodstva;

- toksoplazmoza (povzroča splave, prezgodnje porode, mrtвороjenost, vodenoglavost, večjo umrljivost otrok, vnetje srčne mišice, telesno nerazvitost). To bolezen prenašajo psi;

- posledice nekoč endemskega sifilisa (gluhonemost, okvare sluha in govora, spinalna ataksija, Marfanov sindrom). O spolnih boleznih pri Romih danes ne vemo skoraj ničesar, čeprav sami Romi priznavajo, da je med njihovimi ženskami prisotna prostitucija;

- genetsko pogojene deformacije prsnega koša; pomanjkanje vitaminov B skupine (polinevritisi, splošni eretizem, periferni edemi, patološka reakcija pri zauživanju alkohola, vnetje ustne votline, jezika, švale, hipacični gastritis, prevelika vzdražljivost, nagnjenost h konfliktom, nepripravljenost za delo, neaktivnost, apatija). Pri Romih ne moremo govoriti o lenuhi, temveč o »brezdelnežih«, ki so poznani tudi pri primitivnih ljudstvih. Vse to so korenčni pojavi, vezani na prehrano in dednost).

- anemijo,

- črevesni paraziti (zaradi slabe osebne higiene jih je več kot pri ostalih občanah)

- boleznih dihal (astma in kronični bronhitis). Vzrok za to moramo iskati v prekomernem kajenju, slabih bivalnih prostorih ter okuženosti z paraziti;

- kronični revmatizem (posledica slabega oblačenja, slabih bivalnih prostorov);

- psihonevroze, psihosomatske bolezni (kronične konfliktne situacije, stresna stanja, odpor domačega prebivalstva, kriminaliteta);

- alkoholizem;

- tabletomanija.

Manj kot pri ostalem prebivalstvu pa je med Romi debelost, sladkorne bolezni, visokega krvnega pritiska, kapi, raka, zobne gnilobe in samomorov.

Predlogi za izboljšanje zdravstvenega stanja Romov:

- socializacija Romov. Z njo se bodo spremenile življenjske navade, zdravstvene navade in njihov odnos do zdravja — bolezni;

- aktivno vključevanje Romov v sodobno zdravstveno varstvo;

- vključevanje Romov v dispanzerski način dela;

- poživitev vzgojno izobraževalnega dela v KS in RK;

- vključevanje v akcije drugih dejavnikov (KS, RK, Center za socialno delo, humanitarne organizacije, društva, družbenopolitične organizacije,);

- več vzgojnoizobraževalnega dela v osnovnih šolah;

- sanacija higienskih razmer (zdrava pitna voda, osebna higiena, higiena naselij, zatiranje glodalcev, pobijanje psov);

- stalna zaposlitev;

- več pozornosti posvetiti pri sklepanju zakonov (krvno sorodstvo);

- zatiranje nalezljivih bolezni (tudi toksoplazme, s katero je okuženih 70 % Romov);

- zatiranje alkoholizma;

- več dela posvetiti boleznim, ki Rome invalidizirajo (revmatizem, astma, živčna razrvanost);

- več vzgojnoizobraževalnega dela v otroških dispanzerjih, šolskih dispanzerjih, splošnih ambulantah, kjer naj se izdajajo navodila o racionalnem jemanju zdravil. Predstavniki Romov so namreč povedali, da njihovi ljudje neradi jemljejo zdravila in da jih večino zavržejo;

- v ta proces vključiti tudi lekarne (nekateri Romi radi uživajo analgetične tablete ter pomirjevala, ki se dobijo v prosti prodaji);

- OZS naložiti, da bodo zdravstvene delovne organizacije ločeno spremljale zdravstveno stanje Romov;

- pri OK SZDL preko njenih organov organizirati informiranje o zdravstveni problematiki Romov.

Seveda pa je potrebno vse te ukrepe zastaviti dolgoročno.

8. Vključevanje Romov v družbenopolitično in samoupravno življenje

Rezultati prizadevanj na področju hitrejšega vključevanja Romov v družbeno življenje se odražajo tudi v vidnem napredku na področju družbenopolitične in samoupravne organiziranosti in njihovem vedno bolj aktivnem vključevanju v družbenopolitično in samoupravno dogajanje. Procesi socializacije so prinesli tudi v miselnost populacije Romov v občini določene spremembe, ki se manifestirajo v njihovi zavesti ter vplivajo na sistem vrednot, ki se oblikuje znotraj samih Romov. To se odraža tudi v njihovem spoznavanju, da samo preko organiziranih in samoupravnih oblik lahko učinkovito razrešujejo življenjske probleme iz svojega okolja. K temu so veliko prispevale vse družbenopolitične organizacije, kakor tudi spremembe izobrazbene strukture in števila zaposlenih med Romi, ki s svojim vzgledom in delom pospešujejo vsestransko aktivizacijo Romov.

Za vse zaposlene lahko ugotovimo, da so kot ostali delavci enakopravno vključeni v vrste sindikata, premalo pa jih najdemo v samoupravnih organih in organih samih osnovnih organizacij ZSS. Delno je to posledica relativno nizke izobrazbene strukture zaposlenih Romov, kar jim otežuje delo v omenjenih organih, ter zato tudi med njimi čisto ni interesa za vključevanje v omenjene organe. Za delo v KS lahko ugotovimo, da se povsod tam, kjer je manjše število Romov, le-ti vključujejo v delo in življenje organov KS, prav tako v različna društva, ki so v KS. Najvišja stopnja družbenopolitične in samoupravne organiziranosti pa je dosežena v krajih kjer so večja romska naselja. Tako so v naseljih Pušča in Vanča vas — Borejci formirani vaški odbor in vaški odbor SZDL. Tu je tudi največ načrtnega dela in organiziranih prizadevanj samih Romov za urejanje lastnih zadev in razreševanje problemov v naseljih. Vaška odbora in vaška odbora SZDL v omenjenih dveh naseljih sta glavna nosilca aktivnosti, s svojim delom sta si pridobila tudi zaupanje med prebivalci naselij, kar se najbolj izraža v uspešnih akcijah v vasi in dobrih rezultatih ob širših družbenopolitičnih akcijah kot so volitve in referendumi.

Največji napredek in tudi najboljši rezultati so doseženi na področju organiziranja romske mladine, kjer gre v največji meri za dosežke prizadevanj občinske konference ZSMS. Preko atraktivnih oblik dela kot so enote mladincev prostovoljcev TO in mladinske delovne akcije je mladinski organizaciji uspelo aktivirati precejšnje število mladih Romov. Vključitev v omenjene aktivnosti pa pomeni mnogo več kot občasna koristna zaposlitev mladih, saj v tem primeru pomeni pomemben element vzgoje in pridobivanja delovnih navad mladih.

Stalno delo z mladimi Romi se rezultira tudi v treh dobro organiziranih osnovnih organizacijah ZSMS (Černelavci, Černelavci — Pušča, Vanča vas — Borejci). V formiranju pa je tudi osnovna organizacija na Pertoti. Tako je v organizirano delo vključenih okrog 130 mladih Romov.

Medtem ko lahko ugotovimo relativno zadovoljivo prisotnost in organiziranost Romov v osnovnih okoljih, pa jih razen v vodstvu mladinske organizacije in pristojnem koordinacijskem odboru občinske organizacije SZDL ne najdemo v organih na ravni občine. Seveda ob doseženih rezultatih obstajajo še številne težave, ki so rezultat objektivnih, v veliki meri pa tudi subjektivnih dejavnikov. V vseh okoljih bo treba premeščati prepeade medsebojnega nezaupanja. Več naporov bo treba vložiti tudi pri usposabljanju aktivistov iz vrst Romov za učinkovitejše delo v organih samoupravljanja in družbenopolitičnih organizacijah. Seveda bo ob tem potrebno razreševati tudi osnovne prostorske in materialne probleme, ki ovirajo nemoteno delo na tem področju.

9. Socialnoskrbne storitve in ukrepi pri reševanju romske problematike

Temeljno načelo naše socialne politike je, da delavci, drugi delovni ljudje in občani zagotavljajo socialno varnost sebi in svojim družinam predvsem s svojim delom in dogovorjeno solidarnostjo v okviru svoje delovne organizacije oz. delovne skupnosti. Le če izjemoma ni mogoče zagotoviti socialne varnosti z delom oz. s solidarnostjo v združenem delu, se le-ta zagotavlja v samoupravnih interesnih skupnostih po osnovah, merilih in postopkih, določenih v samoupravnem sporazumu o uresničevanju socialno varstvenih pravic. Tako približno se glasi SaS o socialno varstvenih pravicah, ki je objavljen v Ur. listu SRS št. 26, z dne 30. 7. 1984).

Na osnovi ugotovitev iz prejšnjih poglavij tega gradiva lahko zaključimo, da socialna varnost Romov v naši občini ni na zavidljivi ravni predvsem zaradi naslednjih vzrokov:

— zaposleno število Romov za nedoločen čas je še zmeraj zelo nizko in tudi velika večina teh si v svojih OZD skoraj ne more zagoto-

viti svoje minimalne socialne varnosti zase in za številne člane svoje družine zaradi nizkih osebnih dohodkov, ki so posledica nizke izobrazbene strukture;

— odstotek iskalcev zaposlitev pri Romih (11,7 % vseh Romov v občini je evidentiranih kot iskalcev zaposlitev) je neprimerno večji od iskalcev zaposlitev pri ostalih občanah (1,5 % vseh prebivalcev);

— le neznatno število iskalcev zaposlitve pri Romih lahko veljavi pravico do nadomestila za brezposelnost in

— velika večina Romov, ki so iskali zaposlitve, nima nobenega premoženja (zemlje) na osnovi katerega bi se lahko preživljali, niti svojcev, ki bi jih morali oz. bili sposobni po zakonu preživljati.

Iz navedenih dejstev je kaj lahko zaključiti, da ima nadpovprečno število občanov — Romov pogoje za uveljavitev pravice socialno varstvenih pomoči s področja socialnega skrbstva.

Stalno družbeno denarno pomoč prejema 125 Romov, od tega prejema 54 oseb DDP kot edini vir za preživljanje in 71 oseb DDP kot dopolnilni vir za preživljanje. Od vseh upravičencev do edinega vira za preživljanje je 35 oseb starejših od 60 let (65 %). Tako denarno pomoč prejema 15 moških (28 %) in 39 žensk (72 %). 11 upravičencev (20 %) živi samih, ostali pa živijo s svojimi družinami ali v družinskih skupnostih pri sorodnikih.

Povprečna starost upravičencev, ki prejemajo denarno pomoč kot dopolnilni vir za preživljanje, je 56 let. Od vseh prejemnikov te denarne pomoči je 35 oseb starejših od 60 let (49,2 %). Denarno pomoč kot dopolnilni vir preživljanja prejema 20 moških (28 %) in 51 žensk (72 %). Takih deset upravičencev živi samih, vsi ostali pa živijo v družinskih skupnostih.

Začasno družbeno denarno pomoč je v letu 1985 prejelo 16 občanov — Romov. Do takšne socialno varstvene pomoči so upravičeni občani, ki začasno zaidejo v socialne težave, bodisi zaradi bolezni v družini ali začasne brezposelnosti. Taka socialno varstvena pomoč lahko traja največ 6 mesecev.

Veliko več je enkratnih družbenih denarnih pomoči pri Romih, ki si zaradi težkega socialnega stanja ne morejo nabaviti kurjave, ožimnice, šolskih potrebščin, oblačil in obutve ob vstopu otrok v šolo ali pa plačati zdravstvenega pregleda pri prvi zaposlitvi ter potnih stroškov, kadar sklenejo delovno razmerje izven regije. Poleg navedenih socialno skrbstvenih storitev, ki se opravljajo v Centru za socialno delo, je potrebno omeniti tudi nekatere druge socialno skrbstvene storitve, ki so procentualno mnogo višje pri Romih kot pri ostalih občanah.

Posebno evidentna je obravnava mladoletnikov — Romov, ki so moteni v vedenju in osebnosti. Tako glede na ostalo populacijo v občini predstavljajo vzgojno problematiko otroci in mladoletniki Romov po naslednjem odstotku: vedenjsko in osebnostno moteni otroci do 14 let 42,8 %, mladoletniki od 14 — 16 let 28,2 %, mladoletniki od 16 — 18 let 18,5 %, storilci prekrškov 15,3 % ali z drugimi besedami 29,75 % vseh vedenjsko in osebnostno motenih otrok in mladoletnikov je Romov.

Tudi pri izvajanju vzgojnih ukrepov za otroke in mladoletnike predstavljajo mladoletniki Romi velik odstotek in sicer: obravnava mladoletnikov v vzgojnih zavodih 37,5 %, strožje nadzorstvo organov socialnega skrbstva 37,7 %, disciplinski center 9 %, obravnava ostalih vedenjsko in osebnostno motenih mladoletnikov 50 %, begavci 72 % in svetovalno delo s starši in mladoletniki 37 % od celotne obravnavane populacije.

Z odraslimi storilci — Romi kaznivih dejanj Center za socialno delo nima toliko opravkov kot z mladoletniki. Za primerjavo nudimo podatek, da je bilo v letu 1983 84 oseb iz naše občine na prestajanju kazni, odvzema prostosti in od tega 8 Romov ali 9,5 %. Leta 1984 je bilo na prestajanju kazni 52 oseb od tega samo 3 Romi ali 5,7 %.

Poleg navedenih socialno skrbstvenih storitev Center za socialno delo opravlja za Rome vrsto svetovalnega dela, pomoči drugim ustanovam in institucijam v zvezi z reševanjem romske problematike in vrsto usmerjanj v privatnem, družbenopolitičnem in ostalih področjih dela in življenja Romov.

Romi in njihova problematika v naši občini še vedno v pretežni večini sodijo v področje socialnega skrbstva. Res je sicer, da zaradi slabega socialno ekonomskega stanja te kategorije prebivalstva imajo Romi nadpovprečno veliko število socialno skrbstvenih pomoči. Dejstvo pa je, da se situacija v danih zaostrenih gospodarskih pogojih ne bo bistveno spremenila in bo tudi naprej potrebno računati, da bo ta kategorija prebivalstva v naši občini potrebna posebne družbene pomoči in bo zaradi tega pri socialno varstvenih pomočeh še naprej izstopala od ostalega prebivalstva.